

ALASNIIDU LASTEAED

ÕPPEKAVA

Tallinn 2011

1	Sisukord	
	<i>ÜLDSÄTTED</i>	5
1	<i>LASTEAIA LIIK JA ERIPÄRA</i>	6
1.1	Liik	6
1.2	Eripära	6
2	<i>ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI</i>	7
2.1	Eesmärk	7
2.2	Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted	7
2.2.1	Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestatakse	8
2.3	Õpikäsitus	9
2.4	Õppe- ja kasvatusvaldkondade sisu ning arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti	10
2.5	Mina ja keskkond	11
2.6	Keel ja kõne	17
2.6.1	Eesti keel kui teine keel	22
2.7	Matemaatika	22
2.8	Kunst	27
2.9	Muusika	33
2.10	Liikumine	36
2.11	Väärtuskasvatus	40
2.11.1	Lapsekesksus	40
2.11.2	Eeskuju	40
2.11.3	Õppiv organisatsioon	40
2.11.4	Meeskonnatöö	41
2.11.5	Terviseedendamine ja keskkonnasäästmine	41
2.12	Lapse arengu eeldatavad üldoskused vanuseti	42
2.13	Üldoskused	42

2.14	Mänguuskused	42
2.15	Tunnetus- ja õpioskused	44
2.16	Sotsiaalsed oskused	47
2.17	Enesekohased oskused	48
3	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	51
3.1	Lasteaia õppeaasta perioodi pikkus ja päevakava koostamise põhimõtted	51
3.2	Õppe ja kasvatustegevuse vormid	51
3.3	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE MAHT JA SELLE AJALINE KORRALDUS	52
4	LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS	53
4.1	Lapse arengu hindamine	53
4.1.1	Arengumapp	54
4.1.2	Lapsevanemaga arenguveestluse läbiviimise kord	54
4.1.3	Koolivalmiduskaart	55
5	ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	56
5.1	Eripedagoogi roll	57
5.2	AEV laste väljaselgitamine	58
5.3	Andekas laps	59
5.4	Lapsevanemate teavitamine	59
5.5	Töö lastega	59
5.6	Koostöö teiste institutsioonidega	60
5.7	Dokumentatsioon	61
5.8	Alasniidu Lasteaia individuaalse arenduskava (IAK) koostamise korraldus	61
6	LAPSEVANEMAGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	62
7	LASTEAI A ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	65
	<i>LISA 1</i>	<i>67</i>
	<i>Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine ELIISI keskkonnas</i>	<i>67</i>
	<i>LISA 2</i>	<i>68</i>

<i>Rühma õppeaasta tegevuskava struktuur</i>	68
<i>LISA 3</i>	69
<i>Laste arengu jälgimise tabelid</i>	69
<i>Lapse arengu hindamine 2- aastasele lapsele</i>	71
<i>Lapse arengu hindamine 3- aastasele lapsele</i>	75
<i>Lapse arengu hindamine 4- aastasele lapsele</i>	79
<i>Lapse arengu hindamine 5- aastasele lapsele</i>	82
<i>Lapse arengu hindamine 6- aastasele lapsele</i>	86
<i>LISA 4</i>	71
<i>Arengumapi struktuur</i>	71
<i>LISA 5</i>	90
<i>Arenguestluste kokkuvõte</i>	91
<i>LISA 6</i>	91
<i>Arenguestluste aruanne</i>	92
<i>LISA 7</i>	92
<i>Koolivalmiduskaart</i>	93
<i>Lisa 8</i>	93
<i>Koolivalmiduskaardi väljastamise kord</i>	97
<i>Lisa 9</i>	97
<i>Individuaalne arenduskava</i>	99
<i>Lisa 10</i>	99
<i>Tugiteenuste kaart</i>	106
<i>Lisa 11</i>	106
<i>Lastevanemate koosoleku läbiviimise kord</i>	106
<i>Lisa 12</i>	106
<i>6-7 aastase lapse digipädevuse kriteeriumid</i>	106

2 ÜLDSÄTTED

Alasniidu Lasteaia õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamise aluseks on Vabariigi Valitsuse 29. mai 2008. a määrusega nr 87 kinnitatud „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“.

Lasteaia õppekava on aluseks rühma tegevuskava koostamisel, õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimisel, laste arengu jälgimisel ja hindamisel, töös erivajadustega lastega ning koostöös lapsevanematega ja nende nõustamisel õppe- ja kasvatusküsimustes.

Lasteaias toimub õppimine mänguliste tegevuste kaudu lähtuvalt õppe- ja kasvatusvaldkondade eesmärkidest ja sisust ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest.

Lapse arengu toetamine lasteasutuses on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor ja tööd koordineerib õppealajuhataja. Lasteasutuse õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteasutuse pedagoogid, kaasates lapsevanemaid.

Alasniidu Lasteaia õppekava läbinule annab lasteasutus välja vastava õiendi ja koolivalmiduskaardi milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused.

3 LASTEAIJA LIIK JA ERIPÄRA

3.1 Liik

- Alasniidu Lasteaed, (edaspidi: lasteasutus), on Harku Vallas asuv munitsipaalõppeasutus, mis juhindub oma tegevuses riigi ja kohaliku omavalitsuse seadustest, määrustest ja õigusaktidest ning lasteasutuse põhimäärusest
- Lasteasutuse aadress on: Puisniidu 7, Tiskre küla, Harku vald, Harjumaa
- Lasteasutuses on 6 rühma aadressil Puisniidu 7, 2012 a. lisandus 2 rühma aadressil Järvekalda tee 14 (Otsus)
- Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles integreeritud tegevustena üldõppe alusel mängulise õppena
- Lasteasutus võib korraldada huvitegevust ja -koolitust
- Lasteaial on kodulehekülg: www.alasniidulasteaed.eu

3.2 Eripära

Lasteaia eripära ja omanäolisus väljendub neljas valdkonnas

1) Lasteaia esimeseks eripära loojaks on tema nimi – Alasniidu. Rühmad on saanud oma nimed niitudel õitsevate lillede järgi: Kassikäpp, Nurmenukk, Karukell, Pääsusilm, Kuldking, Hiirehernes, Luigelill, Kukesaba – kõik nimed on liitsõnad, mis annavad lisaväärtuse rühma logode ja sümbolika tekkimisele. Igal rühmal on tema nimele vastav sümbolika.

2) Teiseks eripäraks on **terviseendendus**, oleme ühinenud Tervist Edendavate Lasteaedade Võrgustikuga (Liitumine 29.12.14 Tunnistus nr 247, Tervisearengu Instituut) **Tervisekasvatus** on tervikprotsess - see on koostöö laste tervise säilimise ja tugevdamise nimel

Tervisekasvatus lähtub kolmest põhimõttest:

- Lapse arengule ja tervisele soodsate tingimuste loomine - eakohane päevakava, küllaldane liikumine värskes õhus ja tervislik toit;
- Tervislike harjumuste kujundamine, lapse aru saamine tervise hoidmise vajalikkusest ja võimalustest;
- Koostöö arendamine ja tugevdamine laste, lasteaia personali ja lastevanemate vahel tervislike harjumuste kujunemisel

3) Kolmanda eripärana võime välja tuua meie **projektipõhise** õppe- ja kasvatustegevus läbiviimise kus integreerides erinevaid valdkondi kasutades mänguliste-avastuslike tegevuste võtteid ning kus suur osa on lapse algatusel ja isetegemisel. Täiskasvanu ja laps avastavad-mõtestavad üheskoos õppetegevusi. Projektiõpet toetab ja mitmekesistab õpivõimalusi Montessori vahendite kasutamine, mis lisab võimalusi laste individuaalsete võimete ja oskuste mitmekülgseks arenguks.

4) Neljandaks eripäraks on planeeritud 2015 õppeaasta jooksul loodav **keskkonnaharidust** mitmekülgsest võimaldav **Montessori keskus** ning **loodusõpperada**.

Hea Alguse metoodika ning vahendite kasutamine lisab võimalusi laste individuaalsete võimete ja oskuste mitmekülgseks arenguks.

4 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSETI

4.1 Eesmärk

Õppe- ja kasvatustegevuse **üldeesmärk** on toetada lapse mitmekülgset ja järjepidevat arengut kodu ja lasteasutuse koostöös. Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, ümbritseva keskkonna mõistmine, eetiline käitumine ning algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest ning arenevad mängu-, õpi, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Üldeesmärgid tulenevad eelmise õppeaasta analüüsist nii lasteaia kui rühma tasandil ja pannakse kirja lasteaia tegevuskavas ja ELIISI- päevikutes. Läbi õppe-ja kasvatustöö kavandamise toetatakse lapse algatusvõimet, loovust, sotsiaalsust ning lapse positiivse mina-pildi kujunemist.

4.2 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted on:

- lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;

- lapse loovuse toetamine;
- mängu kaudu õppimine;
- humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- kodu ja lasteasutuse koostöö;
- eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandatakse koos parentusvaldkondade, -tegevuste ja eesmärkidega, arvestades lapse individuaalsust ja erivajadusi, kaasates erispetsialiste, lapsevanemaid ja pedagooge. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on painedlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi. Kuuteemast tulenevad õppe- ja kasvatustöö eesmärgid planeeritakse lapsest lähtuvalt, projektipõhiselt ja kirjutatakse õppe- ja kasvatustöö ELIISI -päevikusse¹. Kuuplaan on rühma esikus lapsevanemale nähtavas kohas. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi (kuu) eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused jooksva kuu 5. kuupäevaks kasutades selleks ELIISI-i keskkonda. (Pedagoogilise nõukogu otsus 3.09.2014) Lähtuvalt lasteaia õppekavast, lasteaia aasta tegevuskava eelnõust ja rühma laste vanusest ning eripärast koostavad rühmade õpetajad oma rühma järgmise õppeaasta tegevuskava² 31 augustiks, mille kinnitab õppealajuhataja hiljemalt 15.septembriks.

4.2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestatakse

- vajadusel erineva rahvusliku, kultuurilise ja sotsiaalse taustaga, kasutades ära **erinevustest tulenevaid võimalusi**;
- nii üldisi, kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke, valdkondade sisude ja **tegevuste põimumist**, tegevusteks vajalike vahendite ning pedagoogide ja personali kaasamist.
- et rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi **esteetilises** ja **turvalises** ning **üksi** ja **ühistegevusi** võimaldavas keskkonnas;

¹ Vaata LISA 1 „Õppe ja kasvatustegevuse päeviku täitmine ELIISIS“

² Vaata LISA 2 „Rühma õppeaasta tegevuskava“

- lasteaia lähiümbruses asuvaid **asutusi** ja **looduskeskkonda** (Juhani Puukool; Harku Järv, Tabasalu Paeklint; piirkonna koolid ja lasteaiaid; Mõisa park; Tabasalu Ühisgümnaasiumi staadion; hea bussiühendus on Nõmmega);
- **ühisüritusi**, mis kaasavad personali, lapsi, vanemaid, koostööpartnerid: “Õueseiklus”, heategevuslik “Kadrilaat”, Alasniidu Lasteaia “Teatريفestival”, perepäev, õpitoad, näitused, matkad, väljasõidud jne

4.3 Õpikäsitus

Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu. Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

Õppe- ja kasvatustegevus **seotakse**

- projektipõhise teemaõppega, kus integreerides erinevaid valdkondi kasutades mänguliste-avastuslike tegevuste võtteid ning kus suur osa on lapse algatusel ja isetegemisel.
- põhimõttega lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
- eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega.

Õppe- ja kasvatustegevusel **arvestatakse**

- õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.
- omavahel lõimitakse õppe- ja kasvatustegevusi, valdkondi ja teemasid.
- laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, terviseseisundit jms

Õppe ja kasvatustegevuse **eelduseks** on

- lapse arengut toetav turvaline kasvukeskkond:
- eakohane vaimne keskkond mis toetab kõigi osapoolte koostööd ja laste arengut ning vaimset tervist;
- eakohane füüsiline keskkond mis pakub võimalusi iseseisvaks loovaks tegevuseks, mänguks ja on laste arengut soodustav;
- rühmaruumi paigutus mis võimaldab lastele üksi, väikestes gruppides ja ühist tegutsemist;
- mängu- ja õppevahendid mis on eakohased, terved, ja vastavad kuu temaatikale.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse **tingimused**, et arendada lapse suutlikkust:

- kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega

4.4 Õppe- ja kasvatusvaldkondade sisu ning arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused. Lahtikirjutatuna on need järgmised:

Tabel 1. Õppe ja kasvatustegevuste lõimumine

<i>kuulamine ja kõnelemine</i>	<i>lugemine ja kirjutamine</i>	<i>vaatlemine ja uurimine</i>	<i>võrdlemine ja arvutamine</i>	<i>kunstilised tegevused</i>
lastekirjanduse ettelugemine ja jutustamine laste jutustamine luuletuse pähe õppimine lavastusmängude mängimine suurtrükitähtede kirjutamine mustrite joonistamine värviraamatute värvimine raamatute uurimine lausete koostamine tähtede ladumine sõnadeks	hääldamine ja häälimine hääliku kuulmine, hääliku määramine tähtede tundmine lugemine kirja eelharjutused (peenmootorika: nõõpimine, nõõrimine, toppimine, lükkimine, ladumine, kruvimine, punumine, koorimine, sidumine) kirjutamine (kriidiga, pliiatsiga, pulgaga jm)	vaatluses osalemine õppekäikudel osalemine arutamine, vestlemine katsete tegemine ehitusmängude mängimine/konstrueerimine laste teatmeteoste kasutamine	esemete, nähtuste, omaduste võrdlemine hulkade ja suuruste võrdlemine sorteerimine, järjestamine, mõõtmine liitmine ja lahutamine matemaatiliste jutukeste koostamine täringumängude mängimine loto-, doomino- ja mosaiikmängude mängimine jm	joonistamine erinevate vahenditega maalimine erinevate värviliikidega voolimine mitmesugustest materjalidest eri- ja segatehnikate kasutamine lõikamine ja liimimine mustrite kujundamine jm

esinemis võimaluse arendamine (draamaõpe)				
---	--	--	--	--

4.5 Mina ja keskkond

Valdkond toimib terviklike teemade põhimõttel, mis võimaldab teemade, valdkondade ja eri tegevuste lõimumist arvestades lapse vanust.

Eesmärgiks on, et laps:

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas
- väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone, kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkondlikku mõtteviisi
- märkab nähtusi ja muutusi looduses

Valdkonna sisu:

1. sotsiaalse keskkonna teemad: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine
2. looduskeskkonna teemad: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele
3. tehiskeskkonna teemad: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

1. valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
2. suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;

3. lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
4. suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
5. suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Õppe-ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

2 aastased	3 aastased
<ul style="list-style-type: none"> ● täidab lihtsamaid korraldusi: “anna”, “näita” „istu“ ● näitab ja nimetab kolme kehaosa endal, nukul või teisel lapsel ● teab oma nime kui ka hüüdnime ja reageerib oma nimele ● tunneb lähisugulasi, lemmiklooma ● matkib loomade häälitsusi ● nimetab mänguasju (vähemalt nelja) ● täidab talle antud korraldust “istu” ● võtab osa ühistest laulumängudest ● oskab paluda tuttavat toitu ● suudab vastata jah/ ei küsimustele jaatavalt või eitavalt 	<ul style="list-style-type: none"> ● nimetab tuttavaid ümbritsevaid hääli ● ütleb „mina“ ja kasutab oma nime ● nimetab riideesemeid, kehaosi (“ema nina, mai king”) ● nimetab ja näitab, kust hääl tuli ● näitab sõrmedel oma vanust ● teab, kas ta on poiss või tüdruk

4 aastased	5 aastased
<ul style="list-style-type: none"> ● ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime ● vastab küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk ● teab oma vanust või näitab sõrmedel ● nimetab pereliikmeid ja teab nende nimesid. ● vastab küsimustele pereliikmete kohta. ● oskab nimetada oma rühma nime ja ütleb rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabide nimed. 	<ul style="list-style-type: none"> ● oskab öelda oma nime, vanuse ja soo ● kirjeldab oma perekonda ja kodu ● kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas ● oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu ● teab oma, võõra ja ühise tähendust ● loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid

<ul style="list-style-type: none"> ● matkib lihtsamaid töövõtteid ● osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses. ● räägib oma sünnipäevast ● meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub, tänab ● küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid ● tunneb ära oma kodu ja lasteaia ● oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid – ja elektroonikat. ● oskab küsimise korral nimetada sõidukeid ● leiab loodusest prahti ja toob selle kogumiskohta. ● teab hammaste hooldamise vahendeid ● nimetab toiduaineid ja eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi ● oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma, lindu, putukat ja lille ● oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi ja erinevaid ilmastikunähtusi ● teab valgusfoori ja tulede tähendust ● teab liiklusmärkide tähtsust. ● teab helkuri kasutamise vajalikkust. 	<ul style="list-style-type: none"> ● teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid ● oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid ja nendega seotud tegevusi ● teab üldtuntud viisakusreegleid ● tunneb ja jälgib lauakombeid ● oskab sõpra lohutada ja abistada ● oskab andeks anda ja leppida ● kirjeldab kodumasinaid ja-elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte ● kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet ● nimetab tervist hoidvaid tegureid ● nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev ● oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust ● nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud ● oskab nimetada tuntumaid seeni, loomi, puid, lilli, puu- ja köögivilju ● oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada ● nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid ● mõistab, et joogi vett ja elektrit tuleb kokku hoida ● oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses ● teab kuidas sõiduteed ületada ● teab liiklusmärkide tähendust ● oskab ühissõidukis käituda ● teab turvavöö ja –tooli vajalikkust sõidukis
--	--

6 aastased	7 aastased
<ul style="list-style-type: none"> ● eeldatavad tulemused ● oskab end tutvustada ● teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi ● teab kodust aadressi ja telefoni ● teab rühmareegleid ja traditsioone ● teab kooli kui õppimise kohta ● teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust 	<ul style="list-style-type: none"> ● tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huve jms ● kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone ● nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ● nimetab eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone

<ul style="list-style-type: none"> ● nimetab eesti riigi sümboteid ja oskab näidata kaardilt oma kodukohta ● teab ja nimetab eesti lähinaabreid ● teab eesti rahva traditsioone ja kombeid ● oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades ● oskab luua ja hoida sõprussuht ● oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid ● teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid ● oskab nimetada maja ehitamiseks vajalikke materjale ● oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust ● oskab kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid ● teab, miks on vaja prügi sorteerida ● kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist ● jälgib hammaste hooldamise põhimõtteid oma igapäevaelus ● oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve ● teab ja tunneb ümbritsevaid ohte ● teab ja kirjeldab kuidas käituda ohuolukorras ● oskab kirjeldada kodukoha loodust ● oskab nimetada teravilju, kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi ● teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel ● seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada ● selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega ● suhtub ümbritsevasse hoolivalt ja käitub seda säästvalt ● teab kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata ● teab liiklemise erinevusi linnas ja maal ● teab, kuhu kinnitada helkurribad 	<ul style="list-style-type: none"> ● mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ● oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku ● kirjeldab, kuidas keskkond ja inimeste käitumine võivad mõjutada tervist ● järgib isikliku hügieeni nõudeid sh hammaste hooldmist ja hooldamist ● suhtub ümbritsevasse hoolivalt ja käitub seda säästvalt ● kirjeldab kodukoha loodust ning tuntumaid taimi, seeni ja loomi ● kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring ● selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad ● selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest ● mõistab ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale ● kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm ● teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda
--	---

4.6 Keel ja kõne

Eesmärgiks on, et laps:

- on igapäeva suhtluses aktiivne vestleja, küsimuste esitaja ja suudab olla kuulaja rolli,
- suudab sobivate sõnadega väljendada oma mõtteid, arvamusi, tundeid ja teadmisi,
- tunneb huvi raamatute ja lastekirjanduse vastu;
- kasutab kõnes õiget hääldust, grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust;
- saab aru kuulatud eakohasest tekstist ja oskab seda ümber jutustada;
- on omandanud lugema-kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, grammatika, sõnavara
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine,
- 3) lugemine ja kirjutamine ning lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

1. lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
2. peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõne keskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
3. suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse mitmekesise temaatikaga raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
4. õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
5. mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

2 aastased	3 aastased
<ul style="list-style-type: none"> ● suhtleb tegutsemise ajal ● eelistab suhtlemisel tuttavat täiskasvanut ● suheldes kasutab mitteverbaalseid vahendeid, osutamine koos üksikute sõnadega ● vastab küsimustele ja korraldustele tuttavas olukorras hääliitsuse või 1- 2 sõnalise ütlusega ● kasutab kõnes 1 – 2 sõnalist lauset ● kasutab juhuslikult üksikuid käände- ja pöördevorme ● kasutab sõnu ühes, üksikuid sõnu 2 – 3 vormis ● väljendab kõnes: eitust, kuuluvust, asukohta, omadust, subjekti – objekti suhet ● kasutab oma kogemustega seostuvaid kindla tähendusega sõnu ● kasutab nimi-, tegu-, ase- ja mäarsõnu ● mõistab sõnu ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras ● hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna ● hääldab sõnades õigesti lihtsamaid häälikuid ● vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega. 	<ul style="list-style-type: none"> ● osaleb dialoogis, esitab ja vastab küsimustele ● kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust ● jutustab enda ja kaaslaste tegevustest, 1-2 lausungiga ● saab aru tekstist, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega ● loeb peast, kordab kuni 2 realist luuletust ● kasutab 3- 5 sõnalisi lihtlauseid ● kasutab õigesti enamikku käändevorme ja tegusõna käskivat kõneviisi ● kasutab õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme ja tegusõna ma- ja da-tegevusnime ● kasutab nimisõnu, tegusõnu, omadussõnu, tagasõnu ja mõningaid üldnimetusi ● kasutab kõnes 1-2 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris ● hääldab õigesti enamikku häälikuid ● suudab kuulata lühikest jutustust ● näitab arusaamist sõnades ● vaatab iseseisvalt raamatuid

4 aastased	5 aastased
<ul style="list-style-type: none"> ● algatab ise suhtlust ● suhtleb eakaaslastega ● küsib täiskasvanult ümbritsevate esemete kohta ● kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust ● räägib 2 – 3 lausungiga enda kogemustest ● jutustab pildiseeria järgi ● kasutab kõnes eritüüpi liht- ja rindlauseid ja tegusõna lihtmineviku vorme 	<ul style="list-style-type: none"> ● algatab ja jätkab dialoogi väljaspool tegevust ● kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust ● kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid ● kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ● annab edasi kuulnud teksti sisu täiskasvanu abiga ● jutustab nähtust, tehtust ja möödunust 3 – 5 lausungiga

<ul style="list-style-type: none"> • mõistab ja kasutab liiginimetusi, objektide, osade, detailide nimetusi • kasutab mõningaid liitsõnu • kasutab kõnes 2 - 3 silbilisi sõnu, õiges vältes ja silbistruktuuris • hääldab õigesti konsonantühendeid • täiskasvanu häälimise järgi tunneb ära hääliku häälikute reas • tunneb ja nimetab üksikuid tähti • matkib lugemist ja kirjutamist 	<ul style="list-style-type: none"> • loeb peast kuni 4 realisi liisusalme, luuletusi • mõistab teksti mida pole otseselt kogenud • kasutab kõnes põimlauseid, nud- ja tud- kesksõnu, omadussõna võrdlusastmeid ja tingivat kõneviisi • ühildab sõnu arvus ja käändes ja kasutab õigesti nimisõna käändevorme mitmuses • kasutab kõnes vastandsõnu, mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu • kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu • moodustab vajadusel uuele sõnale uue tähenduse • hääldab õigesti kõiki häälikuid • hääldab õigesti 3 – 4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu • hääldab õigesti kõiki häälikühendeid 1 – 2 silbilistes sõnades • hääldab õigesti sageli kasutatavaid vöörsõnu • tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades • kuulab aktiivselt ettelugemist, küsides ja parandades teksti
--	--

6 aastased	7 aastased
<ul style="list-style-type: none"> • jutustab iseendast, esitab küsimusi • kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja • püsib teemas, vajadusel läheb kaasa teemamuutustega • annab edasi kuulnud teksti sisu ja tegelaste käitumise, täiskasvanu abiga • jutustab pildi või kogemuse põhjal • jutustades seob lauseid sõnadega: ja siis, siis, ja • suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab hinnangu • kasutab kõnes õigesti saava- ja rajava käände vorme • märkab täiskasvanu kõnes grammatikavigu • kasutab kõnes õigesti umbiskulist tegumoodi 	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid • valib intonatsiooni ja sõnu olevalt kaassuhtlejast või suhtlusolukorrast • mõistab otsest ja kaudset ütlust • jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi • täidab tekstis lünga puuduva sõnaga • räägib sellest mida hakkab tegema • laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti, jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti • kasutab kõnes kõiki käändevorme, ainsuse ja mitmuses • kasutab kõnes käändevorme harva erinevates funktsioonides • kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante

<ul style="list-style-type: none"> • kasutab õigesti kõnes aega väljandavaid mäarsõnu • kasutab mõningaid samatähenduslikke sõnu • mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi • kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu • nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna • kordab järele ja hääldab õigesti kõik häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu • häälib täiskasvanu abiga 1 – 2 silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu • määrab hääliku asukoha • kordab täiskasvanu eeskujul erivältes 2 sõnast koosnevaid ridu, loeb üksikuid sõnu 	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab kõnes enamasti laadivahelduslike sõnu • kasutab õigesti põimlauseid mis väljendavad põhjust • selgitab kuuldud kujundlike väljendite tähendust oma sõnadega • kasutab kõnes abstraktse tähendusega sõnu • kasutab kõnes inimesi ja tegevust iseloomustavaid sõnu • liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi jälgides sõnu • kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu • mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades • kordab õigesti järele võõraid sõnu • hääldab õigesti võõrhäälikuid • nimetab ja kirjutab enamikku tähti • veerib 1 – 2 silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi • häälib õigesti 1 – 2 silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu • kirjutades märgib õigesti 1 -2 silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikstruktuuri • eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistes pikemat häälikut • jagab kuuldud lause sõnadeks kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid • muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri • tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri
---	--

4.6.1 Eesti keel kui teine keel

Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe.

- Õppe- ja kasvatustegevus rühmades toimub eesti keeles, mitte-eesti kodukeelega lapsed omandavad eesti keele lõimitud tegevuste kaudu, millele lisandub eesti keele tugiõpe.
- Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning meetodikat.

- Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

Eesti keelest muu kodukeelega laste õppe- ja kasvatustöö eesmärgiks on toetada laste loomulikku huvi ümbritseva elu vastu, laiendada tema teadmisi loodusest, ühiskonnast ja eesti kultuurist ning arendada nende keelelisi ja vaimseid oskusi ja äratada huvi eesti keele vastu.

Eesti keelest muu kodukeelega laste õpetamise põhimõtted:

Eesti keele osakaal rühmas on 100%. Kogu lasteaia personal suhtleb lastega ainult eesti keeles.

Eesti keele omandamine toimub kaemusliku-kogemusliku õpetuse kaudu. Laps õpib tegutsedes ja läbi isiklike kogemuste, tuginedes õpetajate poolsetele sõnalistele selgitustele ning vajadusel toetavale pildimaterjalile.

Uut sõnavara, mis on seotud nädala teemaga, tutvustatakse igal esmaspäeval. Eesmärgid on kohandatud.

Iga muukeelne laps käib vähemalt ühel korral nädalas eripedagoogi juures, kus toimub keeleõpe kas individuaalselt või kuni 4-liikmelistes gruppides, kus laste keeleoskuse tase on võrdne. Tegevused eripedagoogi juures lõimuvad rühma tegevustega.

Eristatud on kolm erinevat keeleoskuse taset:

- 1) Laps ei mõista ja ei räägi eesti keelt.
- 2) Laps mõistab, aga ei räägi eesti keelt või kasutab rääkimisel üksikuid sõnu või fraase.
- 3) Laps mõistab eesti keelt ning suudab osaleda lihtsamates, igapäevasemates ja oma kogemustele tuginevates vestlustes.

4.7 Matemaatika

Eesmärgiks on, et laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ning võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;

- suudab esemeid ja kujundeid uurimise ja vaatlemise teel võrrelda ja kirjeldada kasutades vastavat sõnavara;
- suudab orienteeruda ümbritsevas ajas ja ruumis;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- kasutab arvude võrdlemisel, järjestamisel ning tehete kirjeldamisel vastavat sõnavara;
- tunneb põhilisi pikkuse, massi ja mahu mõõtühikuid ning rahaühikuid.

Valdkonna sisu:

1. hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine
2. suurused ja mõõtmine
3. geomeetrilised kujundid

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

1. suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemete vahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
2. harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
3. seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
4. suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
5. toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

2 aastased	3 aastased
-------------------	-------------------

<ul style="list-style-type: none"> • paigutab avadesse esemeid • rühmitab järsult erinevaid esemeid • saab aru mõistetest “suur”, “väike”, “üks”, “palju”, “siin”, “seal” • leiab ümbruskonnast põhivärve • eristab kontrastseid värve • paigutab erineva vormiga esemeid vastavasse avasse • kasutab sõnu “siin” ja “seal” • osutab, kus on “üks” ja “palju” • lükib vardale 3 – 5 ühesugust rõngast • kogub kokku värvilisi esemeid • asetab üksteise sisse ja võtab lahti geomeetrilisi õõnesvorme • paneb kokku kaheosalisi mänguasju 	<ul style="list-style-type: none"> • liigitab mitmesuguseid esemeid ühise tunnuse järgi (värvus, kuju) • eristab ümmargusi ja kandilisi kujundeid • eristab suurustunnuseid suur ja väike • eristab põhivärve (kollane, sinine, punane, roheline, valge, must, pruun) • leiab ühte hulka kuuluvaid esemeid sarnaste tunnuste alusel • eristab geomeetrilisi kujundeid kompimise abil • kasutab mõisteid “üks” ja “palju”, “üks” ja “mitu”, “all”, “peal” ümbritseva kirjeldamist • eristab esemeid, asju suurustunnuste järgi • eraldab sarnaseid värvitoone • rühmitab ja järjestab ühesuguseid esemeid • leiab samasuguse eseme vormi (ring, ruut, ristkülik, kolmnurk) • loendab kolmelist hulka • kasutab mõisteid “üks” ja “palju”, “üks” ja “mitu” ümbritseva kirjeldamisel • tunneb mõisteid: “suurem”, “väiksem” • kasutab mõisteid “all”, “peal” , täidab talle antud korraldust • tegutseb sihipäraselt klotsidega konstrueerimisel • tutvub mõistetega “ees”, “taga”, “sees”, “väljas” • leiab aastaegade olulisi tunnuseid • teab mõistete “päev” “öö” tähendust
---	--

4 aastased	5 aastased
<ul style="list-style-type: none"> • oskab ühest viieni loendada • järjestab arve ühest viieni 	<ul style="list-style-type: none"> • paneb kokku ja keerab lahti keeratavaid esemeid • võrdleb ja järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi • annab vajaliku hulga esemeid

<ul style="list-style-type: none"> • määrab esemete hulga tunnust ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse alusel • võrdleb kaht esemete hulka esemetest paaride moodustamise teel • üks-ühe vastavuse alusel moodustab antud hulgaga samaväärseid hulki • kirjeldab ümbritsevat kujundimõistete abil • oskab määrata oma asukohta ümbritsevate esemete suhtes järjestab ja rühmitab esemeid ning nähtusi suuruse -, asendi- ja ajatunnuse järgi • kasutab sõnu "siin" ja "seal" oma asukoha määramisel • laob erineva suuruse ja värvusega ringidest pilte ja mustreid mõistab selgemaid põhjuse – tagajärje suhteid • oskab eseme asukohta määrata järjestatud reas "esimene", "teine" "kolmas" "viimane" "eelviimane" abil • eristab geomeetrilisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk) • tunneb aastaegade olulisi tunnuseid • oskab kasutada õpitud praktilises tegevuses 	<ul style="list-style-type: none"> • konstrueerib ruumilisi mudeleid • mõõdab kaugusi sammudega • saab aru mõistetest "kiiresti," "aeglaselt," "kohe," "hiljem," "varsti" • võrdsustab hulki ühe äravõtmise ja juurdepanemise teel • tunneb kaheksat põhivärvi ja eristab heledaid ja tumedaid toone • teab ja tunneb nelinurka, kolmnurka, nimetab ruutu ja ristkülikut – võrdleb nende külgi ning pikkusi • konstrueerib ruumilisi mudeleid
---	--

6 aastased	7 aastased
<ul style="list-style-type: none"> • tunneb ja teab tasa pinnalisi kujundeid - ring, ruut, kolmnurk ja nelinurk • rühmitab geomeetrilisi kujundeid värvuse ja suuruse järgi • teab näidata, kus on parem ja vasak käsi • võrdleb hulki, oskab jaotada neid osahulkadeks ja uuesti täishulgaks • järjestab esemeid pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi • määrab oma asukohta ümbritsevate esemete suhtes • kirjeldab esemeid kujundimõistete abil 	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb ja nimetab kujundeid ring, ruut, kolmnurk, ristkülik ning kehi kera, kuup, nelitahukas • teab arvude 1 – 10 järjestust, nimetab arve antud arvust antud arvuni • haarab pilguga või loendab esemeid • vastab küsimusele "mitu on?" • oskab pulga, nõõri abil mõõta esemete pikkust, laiust, kõrgust • liidab ja lahutab peast viie piires • teab enamkasutatavate mõõtühikute nimetusi: meeter, liiter, kilogramm, kroon, sent, teab, kus neid igapäevaelus kasutada

<ul style="list-style-type: none"> • loendab 12 –ni (kuulmise, kompimise ja liigutuste järgi) • moodustab hulki öeldud arvu või näidise järgi • mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga, tulemusi väljendab arvude • tunneb järgarve, vastab küsimusele “mitmes ese puudub?” • nimetab nädalapäevi õiges järjekorras • tunneb mõisteid “täna”, “eile”, “homme”, “ööpäev”, “kuu”, “aasta” • teab käesoleva kuu nimetust 	<ul style="list-style-type: none"> • järjestab ja rühmitab esemeid ja nähtusi suuruse – asendi – ja ajatunnuste järgi • oskab määrata oma asukohta ümbritsevate esemete suhtes • määrab aega kella järgi täistundides, pooltundides • moodustab antud hulgaga samaväärset hulka • nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab nende järgnevust • tunneb märke “- , +, =”,
---	--

4.8 Kunst

Eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna sisu:

1. kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
2. kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
3. tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
4. kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

1. antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;

2. suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
3. kasutatakse teemasse sisse elamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
4. arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
5. julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
6. viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
7. suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

2 aastased	3 aastased
<ul style="list-style-type: none"> ● mudib ja tükeldab voolimissavi ● tekib huvi voolimise vastu ja arenevad nende tahtelised liigutused ● läheb üle sihitult savi või plastiliiniga mängimiselt tegelike esemete lihtsale kujutamisele ● suudab veeretada ja rullida plastiliini ● oskab suruda voolitud ümar või piklikku vormi looduslikke materjale (kive, seemneid jne) ● tõmbab erineva suunaga jooni ja kritseldab ● kasutab korraga üht või kahte värvi 	<ul style="list-style-type: none"> ● tutvub tööks vajalike töövahenditega ● hoiab käes ja kasutab õigesti pliiatsit, kriiti, pintslit ● tegutseb savi ja plastiliiniga ● voolib piklikke ja ümarvorme ● vajutab kera kettaks ● keerab pikliku vormi rõngasse ja ühendab otsi ● joonistab järele vertikaalse, horisontaalse joone, ringi, risti ● tunneb joonistamisest, voolimisest rõõmu

<ul style="list-style-type: none"> • kasutab värvides näpuvärve • oskab rebida paberi küljest tükke ja liimida paberile • oskab kortsutada paberit • hoiab käes pintslit, pliiatsit (mitte rusikas) • koos õpetajaga teeb pintsliga pintslijäljendeid • kaunistab joontega • laob valmisvorme – lumememm, päike • teeb pintslijäljendeid • oskab kasutada valmisvormi • leiab sarnasust juhuslikult kriipseldatud vormide ja konkreetsete esemete vahel • täiendab õpetaja poolt antud joonistusi • kajastab oma muljeid joonistustes (vihm, lumi, õhupallid) 	<ul style="list-style-type: none"> • tegutseb sihipäraselt • teeb pintslivajutusi • kajastab lihtsustatult oma muljeid (sajab lund) • tunneb värve – punane, sinine, roheline, kollane, valge, must, oranž, pruun
---	---

4 aastased	5 aastased
<ul style="list-style-type: none"> • tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest • leiab kritselduste hulgast nime(tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid • leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja rohelise värvi • kaunistab täppidega , joontega ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid • õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale • teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid • tekitab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega erinevaid jälgipüüesid paberi piirides • tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu 	<ul style="list-style-type: none"> • kujutab naturist inspireeritud asju, objekte, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks • jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest • kasutab emotsioonide, nähtuste jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt • võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat • koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba • kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega

<ul style="list-style-type: none"> • trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega • vajutab jäljendeid kattes templi iseseisvalt värviga • kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke • katab aluspinna liimiga, puistab sellel erinevaid objekte ja liimib kujundeid • vaatleb pilte, näidistöid ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele • näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest 	<ul style="list-style-type: none"> • valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle omavalitud kohale esemel • õõnestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades • muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades • nii ümar – kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid • ühendab voolitud detaile omavahel • jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks • joonistab ja värvib pindu värvi- ja viltpliatsitega, kriitide ja söega, muutes joone tihedust • võtab pintsli vajaduse korral värvi ja katab pindu • teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja –tõmmetega • rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib neid sõltuvalt töö olemusest • lükib paelale, traadile vms auguga esemeid • vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust • jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud • suhtub heasoovlikult kaaslaste töödessa
--	---

6 aastased	7 aastased
<ul style="list-style-type: none"> • kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks • püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades • jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja –kohast • rõhutab kõige tähtsat oma töös, värvi, suuruse või asukoha valikuga 	<ul style="list-style-type: none"> • leiab ümbritsevat vaadeldes erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil • väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ning fantaasiat • kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid • kujutab objekte neile iseloomulike tunnuste kaudu

<ul style="list-style-type: none"> ● tunneb ümbritsevas esinevaid värvitoone ● märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata ● kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset ● aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi ● kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära ● värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda ● segab värve uute toonide saamiseks ● kasutab töös eri jämedusega pintsleid ● kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne ● valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides ● märkab teoseid või ümbrusest leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu ● fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast ● kasutab raamatuillustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi 	<ul style="list-style-type: none"> ● keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö ● loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest ● koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks ● kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu
---	--

4.9 Muusika

Eesmärgiks on, et laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna sisu:

1. laulmine;
2. muusika kuulamine;

3. muusikalis-rütmiline liikumine;
4. pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

1. on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;
2. kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilist-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
3. arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
4. kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
5. seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
6. muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

2 aastased	3 aastased
<ul style="list-style-type: none"> ● oskab kuulata ja jälgida lihtsaid laste laule ● püüab koos õpetajaga lihtsaid laste laule kaasa laulda ● tunnetab muusika rütmi (kiire, aeglane) ja muusika algust ja lõppu ● oskab laulu või muusika saatel teha erinevaid liikumisi ja liigutusi (kõnd, jooks, plaksutamine, kükitamine, lehvitamine, hiilimine jne) ● oskab õpetaja ettenäitamisel kaasa mängida laulule või liikumisele kehapillil või lihtsamatel laste rütmipillidel ● tunneb rõõmu kuulatavast muusikapalast või laulust 	<ul style="list-style-type: none"> ● oskab kuulata ja laulda lihtsaid laste laule kindla rütmiga ● tunnetab muusika algust ja lõppu ● tunneb lihtsaid laste pille ja oskab nendel mängida ● oskab muusika järgi liikuda ● oskab lihtsaid tantsusamme ● tunneb rõõmu kuulatavast muusikast
4 aastased	5 aastased

<ul style="list-style-type: none"> • oskab kuulata ja laulda lihtsaid laste laule kindla rütmiga ja dünaamikaga (vaikselt, valjult) • on tutvunud eesti rahvalauluga ja oskab olla järel-laulja rollis • tunneb lastepille ja oskab nendel mängida • oskab kuulata muusikat ja seda lihtsalt iseloomustada • teab ja oskab lihtsamaid tantsusamme 	<ul style="list-style-type: none"> • oskab laulda lastelaule kindla rütmi ja dünaamikaga • oskab kuulatavat muusikapala (kindlateemalist) jutustades iseloomustada • oskab laulda eesti rahvalaulu • tunneb lastepille ja oskab nendel mängida • teab ja oskab tantsida lihtsamaid tantsusamme • oskab liikumisel moodustada erinevaid kujundeid
6 aastased	7 aastased
<ul style="list-style-type: none"> • oskab laulda erinevate kõlavärvingutega laule • oskab antud teemat rahvalaulu eeskujul edasi arendada • tunneb lihtsamaid rütme • tunneb lastepille ja oskab nendel mängida • oskab osaleda orkestris • tunneb eesti rahvapille kuulmise ja pildi järgi • julgeb laulda eeslauljana ja solistina • oskab osaleda lavastustes • teab ja oskab tantsida erinevaid tantsusamme • julgeb ja oskab olla erinevate kujundite moodustamisel juhtrollis • hoiab rütmi erinevate toimingute tegemisel 	<ul style="list-style-type: none"> • oskab laulda erinevate tempodega ja kõlavärvidega laule • oskab antud teemat rahvalaulu eeskujul edasi arendada • tunneb lihtsamaid rütme • tunneb lasteaia olemasolevaid lastepille ja oskab nendel mängida • tunneb eesti rahvapille • julgeb laulda eeslauljana ja solistina • teab muusikalisi mõisteid • oskab osaleda lavastustes

4.10 Liikumine

Eesmärgiks on, et laps:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna sisu:

1. kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
2. põhiliikumised;
3. liikumismängud;
4. erinevad spordialad;
5. tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

1. arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
2. rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
3. peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
4. suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
5. mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel laps:

2 aastane laps	3 aastane laps
<ul style="list-style-type: none">• oskab kõndida ruumis vabalt, teisi tõukamata ja esemeid riivamata• sooritab harjutusi õp. eeskujul• ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste• kõnnib piiratud pinnal	<ul style="list-style-type: none">• arvestab rühmakaaslasi aktiivses tegevuses• sooritab põhiliikumisi (kõnd, jooks, hüpped, hüplemine, ronimine, roomamine, veeremine)• säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal

<ul style="list-style-type: none"> • säilitab kõndides ja joostes sihi • astub üle 10cm kõrgusest nööri • veeretab palli ja viskab väikest palli ühe käega 50cm kaugusel asuvasse kasti • mängib koos juhendaja ning kaaslastega kõnni ja jooksumänge • jookseb veereva vahendi(pall, rõngas) järel • istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes • sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi • kõnnib abiga trepist üles ja alla • viskab täiskasvanule palli ja lööb seisvat palli jalaga 	<ul style="list-style-type: none"> • mängib matkiva sisuga 1-2 reeglga kõnni- ja jooksumänge • sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega • teeb harj. õp eeskujul ja samas tempos juhendaja ning kaaslastega • teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi • veab tühja kelku • sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla • kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi • sooritab õp juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos • valitseb oma keha edaspidi ja tagurpidi liikudes • hüppab koosjalgedega ja teeb õp abiga kukerpalli
4 aastane laps	5 aastane laps
<ul style="list-style-type: none"> • sooritab harjutused õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi • sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes • teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi • mängib 2-4 reeglga liikumismänge • pingutab end rühmategevuses ühise eesmärgi nimel • sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni • hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus • oskab liikumismängudes arvestada kaaslastega ja liikuda ohutult • käsitleb erinevaid võimlemisvahendeid 	<ul style="list-style-type: none"> • teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid(nt topispall)ohutult, sobival viisil ja kohas • õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise • kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes • sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi • teeb harjutusi väikevahenditega • mängib kollektiivseid võistlusmänge • osaleb jõukohastes teatevõistlustes • tunnustab nii enda kui ka vastas meeskonna edu • teeb vahenditega harjutusi eakohaselt ja tehniliselt õigesti • valitseb oma keha koordineerimise ja tasakaalu nõudvates harjutustes

<ul style="list-style-type: none"> • sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi • plaksutab ja liigub vastavalt rütmile 	<ul style="list-style-type: none"> • sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi • veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast • kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt haarab esemeid) • jäljendab liikumisega erinevaid rütme • liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele
6 aastane laps	7 aastane laps
<ul style="list-style-type: none"> • osaleb lasteaia spordipäeval • talub kaotust võistlusmängudes • teab ja kasutab mõisteid õpitud sporditerminoloogia piires • mõistab hügieeninõuete olulisust • käsitleb väikevahendeid aktiivses tegevuses • ronib varbseinal vahelduva sammuga ja rippes külgsuunas • võistleb kombineeritud teatevõistluses • kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni mängureeglitest • kasutab mängu- ja spordivahendeid loovmängudes • valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu • säilitab harjutustel tasakaalu • sooritab lihtsamaid akrobaatilisi harjutusi • liigub ja mängib ohutult nii ruumis kui õues • kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga ja kasutab lihtsamaid tantsusamme 	<ul style="list-style-type: none"> • keskendub sihipäraselt kehalisele tegevusele • liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest • mõistab hügieenireeglite olulisust • sooritab põhiliikumisi pingevabalt, koordineeritult • säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu • kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt, täpsust nõudvates tegevustes kasutab domineerivat kätt • võistleb kombineeritud teatevõistluses nt takistusriba läbimine • mängib sportlike elementidega mänge nt korvivisked • on võimeline ise mänge organiseerima • kasutab ausa mängu põhimõtteid ja arvestab mängureeglitega • valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui tänaval • sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi • osaleb kelguvõistlustel • sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslastega

	<ul style="list-style-type: none"> ● liigub omas rütmis vahelduva tempoga ● väljendab liikumise kaudu emotsioone ja kasutab loovalt vahendeid nt lüügid
--	---

4.11 Väärtuskasvatus

Väärtuskasvatus toimub igapäevase mängulise tegevuse kaudu, mida toetab loodud õpikeskkond. Eesmärgid tulenevad Alasniidu Lasteaia välja töötatud põhiväärtustest. Väärtuskasvatus läbib kõiki vanuseastmeid ja toimub kõikides ainevaldkondades.

4.11.1 Lapsekesksus

- olla avatud uuele, osates teha valikuid, lähtudes lapsest ja lasteaia prioriteetidest nii, et kooli läheb tark, toimetulev ja terve laps.

Eesmärgiks: laps oskab

- leida ja hoida sõpru
- märgata teise lapse muret ning vajadusel lohutada
- loovutada ja jagada
- olla julge ja hea kaaslane, kes astub vastu ebaõiglusele

Tegevused eesmärgi täitmiseks : hommikuringid, sõbranädal, laste sünnipäevade tähistamine.

4.11.2 Eeskuju

- olla eeskujuks suhtlemisel ja sõbralikul käitumisel kõikidel tasanditel (lapsed, töötajad, vanemad, külalised, koostööpartnerid jt).

Eesmärgiks: laps oskab

- olla kõigile hea kaaslane
- näha erinevusi ja olla salliv kaaslaste suhtes
- käituda nii, et on eeskujuks kaaslastele

4.11.3 Õppiv organisatsioon

- olla arenemisvõimeline, professionaalne ja üksteist õpetav personal.

Eesmärgiks: laps

- omandab uusi teadmisi läbi erinevate projektide

Tegevused eesmärgi täitmiseks: projektiga „ Sügisene õueseiklus“ mille tulemusena külastavad meid erinevad Harku Valla lasteaia, toimuvad erinevad sportlikud tegevused. Kevadel projekt „Alasniidu Lasteaia Teatريفestival“ läbi mille õpivad lapsed esinema publikule.

4.11.4 Meeskonnatöö

–olla koostööaldis, olla üksteisele toeks.

Eesmärgiks: laps

- väärtustab oma rühma, rühmakaaslaste ja õpetajaid ning abipersonali
- mängib ja tegutseb koos rühmakaaslastega, järgides sealhulgas käitumisreegleid
- on kaastundlik, hooliv ja abivalmis kaaslaste vastu

Tegevused eesmärgi täitmiseks: rühmades on kokku lepitud rühmareeglid, toimib korrapidajate tegevus, osaletakse koos rühmaga lasteaia temaatilistel üritustel.

4.11.5 Terviseedendamine ja keskkonnasäästmine

- osata olla terve, toituda tervislikult, palju liikuda värskes õhus, õppida ja mängida õues ning olla säästlik keskkonna suhtes.

Eesmärgiks: laps

- väärtustab enda ja teiste tervist
- toitub tervislikult
- liigub palju värskes õhus
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sh hooldab ja hoiab hambaid
- õpib ja mängib õues
- suhtub hoolivalt loodusesse ja ümbritsevasse keskkonda

Tegevused eesmärgi täitmiseks: iganädalaselt toimuvad õuesõppe tegevused, õppekäigud.

Igaks õppeaastaks valime ühiselt õppe- ja kasvatustegevust läbiva teema, millest lähtuvalt kujundame selle aasta väärtushinnangud.

4.12 Lapse arengu eeldatavad üldoskused vanuseti

4.13 Üldoskused

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- mänguoskused
- tunnetus- ja õpioskused
- sotsiaalsed oskused
- enesekohased oskused

4.14 Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mängu kaudu laps sotsialiseerub. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. Mängu kasutatakse õppe- ja kasvatusvaldkondade omavaheliseks lõimimiseks. Õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel ja läbiviimisel kasutatakse erinevaid mänguliike (õppe-liikumis-, rolli-, loov-, laua-, ehitismängud jne). Kasutatakse nii juhendatud - kui vabamängu.

Eesmärgiks on, et laps:

- kogeb positiivseid emotsioone
- saab ja kinnistab oma teadmisi ja oskusi mängu kaudu
- omandab mängude kaudu sotsiaalseid kogemusi
- arendab iseloomuomadusi, mõtlemist
- omandab tööharjumusi

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

2 aastane laps	3 aastane laps
<ul style="list-style-type: none">• Tegutseb teise lapsega kõrvuti, osaleb ühistegevustes vahelduvas vormis• Keskendub lühiajaliselt ühele mänguvahendile	<ul style="list-style-type: none">• Mängib mõnda aega koos teiste lastega, järgib lihtsamaid reegleid

<ul style="list-style-type: none"> • Kajastab mängus igapäevaelulisi situatsioone ja tegevusi • Loob mängu kaudu seoseid kõnega, kujunevad esimesed mõisted 	<ul style="list-style-type: none"> • Kordab ja jälgendab varasemaid kogemusi, mälupilte nii konstruktiivses (ülesehitav mäng) kui rollimängus • Loovutab ja vahetab mänguasju • Keskendub mängul
---	---

4 aastane laps	5 aastane laps
<ul style="list-style-type: none"> • Konstrueerib, osaleb koos teiste lastega rolli-, võistlusmängudes ja loovtegevustes • Oskab oma mängu planeerida ja organiseerida • Arvestab reegleid autoriteedi juhitud mängudes ja tegevustes • Huvitub lauamängudest • Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi, muljeid ümbritsevast maailmast 	<ul style="list-style-type: none"> • Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu • Konstrueerib, katsetab, eksperimenteerib, uurib erinevaid võimalusi, kasutades kujutlusi, sümboleid, reaalseid esemeid ja objekte • Tegutseb koos eakaaslastega erinevates mänguliikides, loovtegevustes • Eelistab soole vastavaid mängu • Peab kinni mängureeglitest, oskab selgitada reegleid

6 aastane laps	7 aastane laps
<ul style="list-style-type: none"> • Tegutseb kõikides mänguliikides • Naudib võistlusmänge ja võitmist • Suudab algatada mängu, mängida grupis, teha koostööd • Järgib mängus reegleid, nende täitmist teiste poole; oskab selgitada reegleid • Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid 	<ul style="list-style-type: none"> • Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast • Keskendub mängule, täidab mängudes erinevaid rolle • Järgib mängureegleid ja oskab neid selgitada teistele • Suudab mängu käigus probleeme lahendada, kokkuleppeid sõlmida • Tunneb rõõmu mängust, suudab taluda kaotust võistlusmängus • Algatab mängu ja arendab mängu sisu

4.15 Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

2 aastane laps	3 aastane laps
----------------	----------------

<ul style="list-style-type: none"> • Suudab keskenduda lühiajaliselt tegevusele • Õpib katse- eksituse meetodil: uurib, vaatleb, avastab, otsib • Sobitab erinevaid materjale ja esemeid • Osutab või vastab (saab aru) küsimustest “kes?”, “mis?”, “kus?”, “kelle oma?” • Kuulab lähemaid kirjanduspalasid, laule ja pillimängu • Klassifitseerib ühe või mitme tajutava omaduse / nimetuse järgi • Asetab esemeid sisse, peale, alla kõrvale 	<ul style="list-style-type: none"> • Planeerib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga • Omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva tegutsemise kaudu • Oskab vastata lihtsamatele küsimustele “miks?”, “kuidas?” • Klassifitseerib asju ühe või mitme tajutava omaduse järgi • On kujunenud mõtlemis- ja väljendusoskus • Osaleb dialoogis, teeb lihtsamaid üldistusi nähtavate objektide ja tunnuste alusel • On ettekujutus arvu, aja, värvuste, suuruste mõistetest • Eristab realistlikke ja fantastilisi sündmusi kirjanduspalade kaudu
---	--

4 aastane laps	5 aastane laps
<ul style="list-style-type: none"> • Rühmitab, liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse alusel • Suudab keskenduda, areneb tahteline tähelepanu • Omandab teadmisi praktiliste situatsioonide, kogemuste, kujutluste ja kõne kaudu • Orienteerub aja-, ruumi-, suuruse, värvi-, vormi mõistetes • Väljendub kõnes vabalt, algatab ja lõpetab vestlust, püsib teema juures • Saab aru lihtsamatest piltlikest võrdlustest, mõistatustest, seostest 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab vaadelda, märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid • On ettekujutus numbritest, tähtedest kui sümbolitest • Omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme • Kõnes väljendub liht- ja liitlausetega • Reguleerib oma tegevusi sisekõne abil • Keskendub püsivalt tegevusele- 20 minutit • Areneb mälu (kordamine, rühmitamine, järjestamine, võrdlemine, kõne, luuletused, laulud, mõistatused, jne) • Fantaseerib, jutustab olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus • Suureneb tahteline tähelepanu, püsivus; positiivne suhtumine töösse, õppimisse

6 aastane laps	7 aastane laps
<ul style="list-style-type: none"> • Suudab keskenduda tegevusele 20-30 minutit • Planeerib oma igapäevaseid tegevusi, seab eesmärged, üritab alustatud tegevuse lõpetada 	<ul style="list-style-type: none"> • Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi, nähtusi tervikuna • Tegutseb sihipäraselt, keskendub ühele tegevusele kuni 30 minutit

<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb aktiivselt praktilistes, käelistes ja loovtegevustes • Saab aru asjade vahelistest suhetest, omadustest, ajalisest-ruumilisest järjestusest • Kasutab suhtlemisel sidusat kõnet, arutlevat dialoogi • Teab ja kasutab numbreid, tähti kui sümboleid; kirjutab, teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid • Orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid 	<ul style="list-style-type: none"> • Planeerib, korraldab oma igapäevategevusi, viib alustatu lõpuni • Tegutseb täiskasvanu juhiste järgi; saab kuulust aru • Tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada
---	--

4.16 Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

2 aastane laps	3 aastane laps
<ul style="list-style-type: none"> • Väljendab lihtsaid emotsioone, reageerib vastavalt situatsioonile ja ümbritsevate inimeste käitumisele • Tunneb huvi teiste laste vastu, imiteerib täiskasvanute tegevusi • Teadvustab ennast, kasutades mina vormi • Sööb, joob • peseb käsi • riietub lahti valdavalt iseseisvalt • Teab oma eesnime • Järgib meelde tuletamisel esmaseid viisakusreegleid 	<ul style="list-style-type: none"> • Tekivad sõprussuhted, ühistegevus kaaslastega • Jagab mänguasju, kuid on valdavalt omandihoidja • Täidab viisakusreegleid toetudes eeskujudele • Püüab aidata ja lohutada, väljendab oma emotsioone • Tajub turvatunnet reeglite täitmise ja korrale toetumise kaudu • Teab oma nime • Näitab vanust sõrmedel

4 aastane laps	5 aastane laps
<ul style="list-style-type: none"> • Saab aru ja järgib igapäevases suhtlemises lihtsamaid seltskondliku käitumise reegleid, järgib rühma reegleid • Väärtustab oma saavutusi, tahab olla iseseisev • Püüab kaaslast abistada, lohutada; on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest, mõtetest • Osaleb ühistegevustes, teeb kokkuleppeid 	<ul style="list-style-type: none"> • Naudib gruppi kuulumist ja eakaaslaste seltsi, teeb koostööd, jagab, vahetab • On tundlik teiste hinnangute suhtes, vajab positiivset tagasisidet (enesehinnang) • Oskab avalikus kohas sobivalt käituda, teab, mida tohib, mida mitte • Algatab suhtlemist, kuulab teisi • Mõistab teiste inimeste tundeid, mõtteid

	<ul style="list-style-type: none"> • Saab aru reeglite olemusest ja nende täitmisest • Väljendab oma emotsioone, räägib nendest
--	---

6 aastane laps	7 aastane laps
<ul style="list-style-type: none"> • Sõlmib sõprussuhteid, eelistab omasoolisi mängukaaslasi • Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida • Suudab tegutseda iseseisvalt, vastutab oma tegevuse eest; abistab teisi, oskab ise abi paluda • Omandab grupi reeglid, arvestab grupi vajadustega 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb huvi teiste vastu ja tahab suhelda • Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel • Järgib reegleid, kokkuleppeid, üldtunnustatud käitumisnorme • Saab aru oma- võõras-ühine tähendusest • Püüab mõista teiste inimeste tundeid ja arvestada neid oma käitumises • Teeb koostööd, loob sõprussuhteid, selgitab oma seisukohti • Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad; hoolib teistest, osutab vajadusel abi

4.17 Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

2 aastane laps	3 aastane laps
<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb dialoogis • Tunneb huvi raamatute vastu • Ilmutab abivalmidust lihtsamates tegevustes • Teab mõisteid “minu oma”, “sinu oma” • Saab aru lihtsamatest korraldustest, täidab neid 	<ul style="list-style-type: none"> • Räägib endast “mina” vormis • Saab hakkama eneseteenindamisega, on kujunenud tualetiharjumused • On omandanud sõnavara, mis võimaldab end väljendada • Teeb iseseisvalt valikuid • On kujunenud eneseteadvus ja enesetunnetus • Täidab igapäevaelu rutiini

4 aastane laps	5 aastane laps
<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma nime (ees- ja perekonnanimi), vanust, sugu, märkab soolisi erinevusi 	<ul style="list-style-type: none"> • Suudab keskenduda, koondada tähelepanu tööle, tegevusele, mängule, lõpetab need

<ul style="list-style-type: none"> • Soovib olla edukas, huvitub võistlusmängudest • Väljendab lihtsamaid emotsioone, seisukohti, soove, tahtmisi • Saab hakkama eneseteenindamisega(sööb, joob, peseb käsi, riietub, kasutab tualetti, paneb jalatsid õigesti jalga) • Saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest 	<ul style="list-style-type: none"> • Tahab iseseisvalt teha valikuid, otsustada • Orienteerub oma suutlikkuses (ma saan hakkama) • Teab oma aadressi, pereliikmete nimesid • Kasutab õigesti söögiriistu, töövahendeid (pliiats, käärid, pintsel, jms) • Tuleb toime eneseteenindamisega : riietumine, jalanõude õigesti jalgapanemine, tualeti kasutamine, jms
---	--

6 aastane laps	7 aastane laps
<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab oma teadmisi igapäevaelulistes situatsioonides ja olukordades • Püstitab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia • Toetub tunnustusele, tähelepanule, emotsionaalsele abile • Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda • Teeb koostööd teiste lastega, peab kinni lubadustest 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda, vastutab oma käitumise eest, muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele • Teab, mis on tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda • Saab hakkama eneseteenindusega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused • Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada • Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi • Algatab iseseisvalt mängu ja tegevusi kasutades erinevaid vahendeid ning koristab tegevuse lõppedes enda järelt

5 ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse KORRALDUS

5.1 Lasteaia õppeaasta perioodi pikkus ja päevakava koostamise põhimõtted

1. Alasniidu Lasteaia õppeaasta algab kalendriaasta 1. septembril ja kestab järgneva kalendriaasta 31. augustini.
2. Aktiivne õppeperiood kestab kalendriaasta 1. oktoobrist järgneva kalendriaasta 1. maini. Maist kuni septembrini laienevad õppetegevused õue ja toimub õpitu kinnistamine ning põhirõhk on mängulistel ja laste liikumisaktiivsust toetavatel õuetegevustel.
3. Suveperioodi rühma õ/a tegevuskava kajastub lisa 2. Päevakava koostamise põhimõtted

Päevakava³ koostamisel lähtutakse sotsiaalministri määrusest nr 61 Vastu võetud 24.09.2010 „Tervisekaitseõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale”

Päevakava koostatakse riikliku õppekava alusel, arvestades lasteasutuse lahtioleku aega ning laste vanuserühmi.

Rühmade päevakavad koostatakse ja korrigeeritakse igal aastal vastavalt laste vanusele õpetajate ja õppealajuhataja poolt ning lisatakse rühma tegevuskavasse.

Päevakavas võimaldatakse väikelastele (kuni kolme aasta vanuseni) vähemalt üks kord päevane uneaeg. Vanematele lastele on tagatud päevas üks tund puhkeajaga valikuvõimalustega une või mõne muu vaikse tegevuse vahel. Lapsed viibivad iga päev õues, sõltuvalt ilmastikust 1-2 korda.

Rühmade päevakavad⁴ kinnitab direktor käskkirjaga hiljemalt 30.augustiks.

5.2 Õppe ja kasvatustegevuse vormid

- planeeritud õppetegevused
- planeeritud ühised tegevused
- valiktegevused väikestes gruppides
- individuaalsed tegevused
- rollimängud
- vaba mäng
- avastusõpe
- õuesõpe
- draamaõpe

5.3 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE MAHT JA SELLE AJALINE KORRALDUS

Õppe- ja kasvatusvaldkonnad:

1) mina ja keskkond

³ Vaata LISA 3 „Päevakava

4

- 2) keel ja kõne
- 3) eesti keel kui teine keel
- 4) matemaatik
- 5) kunst
- 6) muusika
- 7) liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	kuni 3 aastased	3-6 aastased	6-7 aastased
Mina ja keskkond	1-2	2-3	3-4
Keel ja kõne	3-4	4-5	5
Eesti keel kui teine keel		1	1
Matemaatika	1-2	2-3	3-4
Kunst	2-3	2-3	5
Muusika	2	2	2
Liikumine	2	2	2
Tegevuskordade arv päevas	2-3	3-4	4-5
Ajaline kestvus	10-15 min	25 min	35 min

6 LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS

6.1 Lapse arengu hindamine

Direktor on kinnitanud 13.10.2014 käskkirjaga nr 1-1/13 lapse arengu hindamise korra koos lisadega. Lapse arengu hindamise korras on kirjeldatud lapse arengu analüüsimise ja jälgimise ning vanemale tagasiside andmise põhimõtted ja korraldus.

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe-ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused. Nende põhjal on koostatud lapse arengu jälgimise tabelid, mida täidetakse õpetajate poolt sügisei ja kevadeti ELIISI keskkonnas. Lapse arengu jälgimise tabelid⁵ on koostatud vanuserühmadele kuni 3 aastased, 3-4 aastased, 4-5 aastased, 5-6 aastased ja 6-7 aastased lapsed.

Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, positiivseid hoiakuid ja õpihuvi. Lapse arengu jälgimine ja analüüsimine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

Pedagoogid viivad läbi vaatlusi ning jälgivad lapsi nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

Tervisekaitsenõuetest (Tervisekaitsenõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale, 2010) lähtuvalt peab lapsevanem informeerima lasteasutuse direktorit kirjalikult lapse terviseseisundist tulenevatest eritingimustest, mille alusel personal kohandab võimaluse korral päevakava, kasvukeskkonda ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldust.

Lapse arengu jälgimist ja arenguestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

6.1.1 Arengumapp

Lapse arengu dokumenteerimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp, kuhu kogutud materjal annab ülevaate lapse saavutustest ja arengust lasteasutuses viibitud perioodi jooksul. Lapse arengu jälgimise tabelisse tehakse sissekandeid pidevalt kogu õppeaasta jooksul. Lapse arengumapi on struktuur⁶. Lapse arengumapi täidab õpetaja koos lapsega vähemalt üks kord kvartalis. Laps kaasatakse tema joonistuste, meisterduste kogumisse ja nende seast tööde valimisse, mis lisatakse lapse arengumappi. Lapse arengumapp on lapsevanemaga arenguestluse läbiviimisel aluseks, et näidata lapse individuaalset arengut

⁵ Vaata LISA 4 „Lapse arengu hindamise tabelid“

⁶ Vaata LISA 5 „Arengumapi struktuur“

aastate lõikes. Lapsevanemal on talle sobival ajal võimalik tutvuda oma lapse arengumapiga. Lasteaiast lahkudes saab laps oma arengumapi kaasa.

Arengumapp sisaldab:

- Lapse andmeid, ütluseid, jutukesi, huvitavaid ütlemisi, sõnalist loomingut tema oskusi, tugevad külgi, eakaaslaste hinnanguid, vaba aja kunstitöid koos kommentaaridega, erinevaid töölehti, fotosid lapse tegemistest, ema-isa mõtteid lapse kohta, eelnevate aastate arenguveestluse materjale, lapsevanema küsitluslehti
- lapse arenguveestluse kokkuvõte, õpetaja ja lapsevanema poolt allkirjastatuna.
- vajadusel individuaalne arenduskava

6.1.2 Lapsevanemaga arenguveestluse läbiviimise kord

1. Tagasiside lapse arengu kohta antakse lapsevanemale arenguveestluse käigus, mis toimub 1 kord õppeaastas (kevad), uute laste lastevanematele toimub arenguveestlus ka õppeaasta algul.
2. Arenguveestlus toimub kõikides vanuseastmetes, kestab 30 minutit kuni tund, osalevad rühma õpetaja ja võimalusel mõlemad lapsevanemad, vajadusel kaasatakse teisi spetsialiste või juhtkonna liikmeid.
3. Arenguveestluste ajakava on õpetajad pannud üles rühmastendile ja lapsevanemad valivad sobiva aja.
4. Arenguveestlusel kasutatavad materjalid on lapse arengumapp, ELIISIS individuaalse arengu jälgimise tabelid, koolivalmiduskaart ja vajadusel individuaalse arenduskava (IAK) ning õpetaja valikul arenguveestluse ettevalmistusleht lapsevanemale.
5. Arenguveestlusel antakse tagasiside lapse arengust ning püstitatakse eesmärgid ja ülesanded järgmiseks õppeaastaks ning selgitatakse välja lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.
6. Arenguveestluse läbiviimisel koostavad pedagoogid arenguveestlusest kokkuvõtte ⁷ mille allkirjastavad õpetajad ja lapsevanem(-ad), ning lisatakse lapse arengumappi

⁷ Vaata LISA 6 „Arenguveestluste kokkuvõte“

Arenguestluste kokkuvõtetest koostatakse arenguestluste aruanne⁸, mis esitatakse arenguestluste lõpul (hiljemalt 31.mai) õppejuhile.

7. Vajadusel sagedasema arenguestluste korraldamise otsustavad rühmaõpetajad ja eripedagoog korraldades ümarlaua, kus osaleb ka õppejuht.

8. Arenguestluste korralduse on otsustanud pedagoogilises nõukogus, selle eesmärgi ja olemust on tutvustatud lapsevanematele (rühmakoosolekul) (Pedagoogilise nõukogu koosoleku otsus 11. 11. 2015 Pedagoogiline nõupidamine) Lapse arengu hindamise ja arenguestluste tulemus dokumenteeritakse "Isikuandmete kaitse seadusest" sätestatud tingimustel.

6.1.3 Koolivalmiduskaart

Koolivalmiduskaart tugineb haridus- ja teadusministri 31.08.2011 määruses nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“ kehtestatud nõuetele. Lasteaia lõpetamisel väljastatakse lapsevanemale tema lapse koolivalmiduskaart. Koolivalmiduskaart⁹ on dokument, milles kirjeldatakse laste, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks või kelle vanemad taotleavad põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõike 5 alusel koolikohustuslikust east noorema lapse kooli õppima asumist või kellel on nõustamiskomisjoni soovitusel koolikohustus ühe õppeaasta võrra edasi lükatud, põhikooli- ja gümnaasiumi-seaduse § 9 lõike 3 alusel, arengu tulemusi üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, lähtuvalt koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed. Lasteaia õppekavas on koolivalmidus lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks, mis väljendub lapse soovis õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida täiskasvanu selgitusi ja korraldusi. Koolieelikutele viiakse läbi koolivalmidusmäng üks kord aastas kevadel ning mängus saadud infot kasutatakse koolivalmiduskaartide koostamisel ja arenguestlustel. Koolivalmiduskaart tugineb haridus- ja teadusministri 31.08.2011 määruses nr 44 „Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu ja nende täitmise kord“ kehtestatud nõuetele. Koolivalmiduskaardil kirjeldatakse lapse arengunäitajaid: üldoskused, kõneareng, üldfüüsiline areng ning hinnang lapse koolivalmidusest. Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalenud isikud, sh

⁸ Vaata LISA 7 „Arenguestluste aruanne“

⁹ Vaata LISA 8 „Koolivalmiduskaart“

õpetaja, tugispetsialist, vanem (eestkostja) ja lasteasutuse direktor või selleks volitatud isik. Koolivalmiduskaardile märgitakse lapse lasteasutuses viibitud ajaperiood. (Kinnitatud direktori käskkirjaga Alasniidu Lasteaia koolivalmiduskaardi vormistamise ja väljastamise kord¹⁰ alates 01.jaanuarist 2015a. Käskkiri 22.12.2014 nr 1-5 / 11)

Lasteaia õppekava läbinud laste kohta koostatud koolivalmiduskaardid on väljastatud allkirja vastu lapsevanematele ning piiratud juurdepääsuga koopia säilitatakse elektrooniliselt DRIVE keskkonnas.

7 ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lasteaias töötab eripedagoog. Erivajadusega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas, õppe- ja kasvatusmeetodites või tegevuskavas. Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor.

Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava (IAK). Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava (IAK) rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

Laps on arenguliste erivajadustega kui tema võimed, tervislik seisund või muud omadused (sh keha-, kõne, meele- või kognitiivne puue, emotsionaalsed ja käitumiskäskused, üld- või eriandekus, keeleline või kultuuriline taust) erinevad sedavõrd, et tavapärane õpikeskkond ning õppe- ja kasvatusprotsess ei toeta tema võimete arengut piisavalt. Lapse varane erivajaduste või andekuse määramine ning vastava arendustegevuse alustamine annavad parema võimaluse lapse arengu ja õppimise toetamiseks.

¹⁰ Vaata LISA 9 „Koolivalmiduskaardi vormistamise ja väljastamise kord“

Et toetada lapse võimetekohast ja mitmekülgset arengut on vajalik tal võimaldada jõukohaselt osaleda õppe- kasvatustöös, võivad olla vajalikud muutused:

- eesmärgistuses
- oodatavates tulemustes
- õppekorralduses

7.1 Eripedagoogi roll

- Koordineerib hariduslike erivajadustega laste õppe- ja kasvatustööd;
- Uurib lapse kõnet ja tunnetuslike protsesside arengutaset;
- Kujundab ja arendab lapse kõnet kui peamist suhtlusvahendit;
- Jälgib erivajadusega lapse arengut rühmas ja soovitab uusi arendamisvõtteid ja vahendeid;
- Nõustab rühmaõpetajaid ja lapsevanemaid;
- Osaleb vajadusel rühma koosolekutel, aruteludes ja vestlusringides, vajadusel ka arenguveestlustes;
- Teeb ettepanekuid eriarstide, -spetsialistide konsultatsioonidele suunamiseks ning vormistab koostöös rühmaõpetajatega vajalikud dokumendid;
- Annab teavet juhtkonnale.

7.2 AEV laste välja selgitamine

Erivajadustega laps (Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas) tähenduses on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor.

Vajadusel koostab eripedagoog erinevate spetsialistidega (rühmaõpetaja kaasates õpetaja-abi, liikumisõpetaja, muusikaõpetaja) ning lapsevanemaga lapsele individuaalse

arenduskava¹¹ (IAK). Üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava (IAK) rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel. Igal õppeaastal septembri ja oktoobrikuu jooksul selgitab eripedagoog koostöös rühmaõpetajatega välja lapsed, kes vajavad oma arengulistest iseärasustest tulenevalt eripedagoogilist abi, kaardistab laste vajadused ning planeerib oma tegevused lähtuvalt iga lapse individuaalsest arengutasemest ja -vajadustest.

Eripedagoog jälgib rühmades lapsi ning nende tegevusi, vestleb täiendava informatsiooni saamiseks rühmaõpetajatega ja lastevanematega, nõustab neid nii meetodilistes kui kasvatuslikes küsimustes ning vajadusel annab soovitusi edasisteks uuringuteks pöörduda teiste erialaspetsialistide poole. Lapse arengu jälgimisel peetakse võrdselt oluliseks nii lapse vaimset, füüsilist kui ka emotsionaalset arengut ning arengu hindamisel arvestatakse lapse vanusega ning tuginetakse Alasniidu Lasteaia õppekavas esitatud eeldatavatele õpitulemustele.

Kõik last puudutavad küsitlused, vaatlused, uuringud viiakse läbi ainult lapsevanema koostöös ja nõusolekul.

7.3 Andekas laps

Andeka lapse toetamine

Andekaks loetak last, kellel on olemas individuaalne potentsiaal saavutada silmapaistvat edu ühel või mitmel alal.

Andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö. Lapse tavapärasest kõrgemate võimete ilmnemisel kas ühes või mitmes valdkonnas (lingvistiline, loogilis-matemaatiline, muusikaline, kehalis-kinesteetiline või kunstiline), teavitab õpetaja lapsevanemaid lapse võimetest ja suutlikkusest ning ja annab lapsevanemale soovitusi ja nõu mil viisil annet edasi arendada.

Vajadusel koostavad rühma pedagoogid koostöös eripedagoogi ja lapsevanematega andekale lapsele individuaalse arenduskava (IAK). Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse

¹¹ Vaata LISA 9 „Individuaalne arenduskava“

kokkuvõtte individuaalse arenduskava(IAK) rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

7.4 Lapsevanemate teavitamine

Lapse tugiteenustele suunamise vajadusest teavitab eripedagoog lapsevanemaid e-maili teel, kus palub lapsevanematel kinnitada oma nõusolek lapse tugiteenustel osalemiseks. Vajadusel ja/või vanema soovi korral vestleb eripedagoog ka lapsevanematega individuaalselt, annab ülevaate planeeritavatest tegevustest ning annab lapsevanemale soovitusi lapse arendamiseks kodustes tingimustes.

7.5 Töö lastega

Toimub üks kord nädalas individuaalselt või 2-4 liikmelistes gruppides. Lapsed käivad eripedagoogi juures tunniplaani alusel, tunniplaani koostatakse igal aastal oktoobrikuu jooksul. Tunniplaanis võivad ette tulla muudatused, mis on seotud laste puudumistega, lasteaia või rühma ühistegevustega või personali koolitustega.

7.6 Koostöö teiste institutsioonidega

Vajadusel suunatakse hariduslike erivajadustega lapsed täiendavatele uuringutele Põhja-Eesti Rajaleidja keskusesse, kus toimub konkreetse lapse arengutasemest lähtuvalt pedagoogilis-psühholoogiline hindamine ja/või süvendatud kõneuuring, kus vajadusel antakse lapsevanematele soovitusi kas lapse sobivate õppe ja kasvatuse tingimuste kohaldamiseks, eriarstide poole lisauuringutele pöördumiseks ja/või lapse sobivasse erilasteaeda/rühma suunamiseks. Põhja-Eesti Rajaleidja keskusesse pöörduvad ka koolipikenduse taotlejad või lapsevanemad, kes soovivad kooliealisest noorema lapse kooli panna, kuid lapsevanemad, rühmaõpetajad ning lasteaia eripedagoog jäävad lapse kooliküpsuse saavutamise osas eriarvamusele.

Harku valla laste hoolekande osakonna ülesandeks on koostöös haridusasutuste ja lapsevanematega lapse käitumise-, õpiraskuse-, haridusliku erivajaduse-, vm probleemi ilmnemisel ja vajadusel nõustamine ja teenusele suunamine.

Laste hoolekande osakonna poolt võimaldatavad teenused:

- psühholoogiline nõustamine peredele;

- psühholoog lasteaias;
- teraapia (pereteraapia, saviteraapia, loovteraapia);
- lepitamine;
- tugiisikuteenus lapsele või perele;
- toetusgrupid aktiivsus- ja tähelepanuhäiretega (ATH) laste vanematele;
- Circle of Security vanemakoolitus programmi läbiviimine.

7.7 Dokumentatsioon

Eripedagoogi juures käivate laste nimekiri kantakse eliis.ee keskkonda eripedagoogi päeviku alla. Eripedagoog hindab lapse arengut vähemalt kahel korral aastas (sügisel ja kevadel), oma lapse tulemustega on igal lapsevanemal võimalik Eliisis tutvuda.

Eripedagoog koostab igale lapsele tugiteenuste kaardi¹², kus on näha arengu üldised eesmärgid ning kuupäevaliselt läbiviidud tegevused, viimased kajastuvad lapsevanemale ka Eliisis. Lapsevanemal on soovi korral õigus tutvuda tugiteenuste kaardiga.

Rühmakaaslastest oluliselt erineva arengutasemega lastele või lastele, kellele on eriarsti poolt määratud diagnoos, koostatakse individuaalne arenduskava (IAK). Individuaalne arenduskava (IAK) koostatakse koostöös lapsevanematega, rühmaõpetajatega ja lasteaia eripedagoogiga. Individuaalse arenduskava (IAK) rakendatavust hinnatakse vähemalt kahel korral õppeaastas ja vajadusel viiakse sisse kohandused.

Teiste erialaspetsialistide poole pöördumiseks koostavad rühmaõpetajad koostöös eripedagoogiga lapse individuaalse arengu jälgimise kaardi.

7.8 Alasniidu Lasteaia individuaalse arenduskava (IAK) koostamise korraldus

Individuaalne arenduskava (IAK) on dokument, mis määrab kindlaks erivajadusi arvestava õpetuse individuaalsed eesmärgid ja sisu, õpetuse protsessi ja ajalise kestuse, õppematerjali kohandamise ja hindamise.

¹² Vaata LISA 11 „Tugiteenuste kaart“

Rühmakaaslastest oluliselt erineva arengutasemega lastele või lastele, kellele on eriarsti poolt määratud diagnoos, koostatakse individuaalne arenduskava (IAK). IAK koostatakse koostöös

lapsevanematega, rühmaõpetajatega ja lasteaia eripedagoogiga. IAK rakendatavust hinnatakse vähemalt kahel korral õppeaastas ja vajadusel viiakse sisse kohandused.

Teiste erialaspetsialistide poole pöördumiseks koostavad rühmaõpetajad koostöös eripedagoogiga lapse individuaalse arengu jälgimise kaardi.

IAK teostamise eeldusteks on:

- a) õpetajate ettevalmistus ja valmisolek,
- b) lapsevanemate soov ja valmidus koostööks ning
- c) spetsialistide võrgustiku olemasolu lasteaias.

IAK rakendamine võimaldab arvestada erivajadustega lapse ja tema perekonna vajadusi, aitab tagada lapse turvalise ja võimetekohase arengu. IAK rakendamine peamiseks viisiks on võimetekohase õpetuse pakkumine.

IAK koostamises järgmised etapid:

- 1) võimaliku erivajadustega lapse märkamine,
- 2) erivajaduste kahtluse korral täpsustavad hindamistegevused,
- 3) lasteaia ja spetsialistide võrgustiku omavaheline arutelu ilma lapsevanemata.
- 4) lapsevanemad kutsutakse arenguestlusele ning neile tutvustatakse eelnevalt kirja pandud kava, tehakse vajadusel parandusi ja täiendusi lapsevanemalt lisanduva informatsiooni alusel.
- 5) IAK rakendamine nii, nagu arenguestlusel lapsevanematega kokku lepitakse.
- 6) IAK koostamisel lähtuvad õpetajad ja spetsialistid konkreetselt lapsest ja valivad välja probleemset valdkonnad.
- 7) IAK täitmise jooksul teevad õpetajad ja spetsialistid märkmeid edasimineku ja probleemide kohta.

8) IAK koostamine on meeskonnatöö, milles osalevad kõik lapsega tegelevad täiskasvanud: õpetajad, õpetaja abi, erialaspetsialistid, tervishoiutöötaja, juhtkonna esindaja ja lapsevanemad.

9) IAK, kui omavaheliste kokkulepete dokument, kinnitavad kõik osapooled allkirjaga.

Kui nõustamiskomisjon kinnitab aastase koolipikenduse vajalikkuse, koostavad õpetajad lapsele vastavasisuline IAK .

8 LAPSEVANEMAGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Koostöö lapsevanemaga algab enne lasteaeda tulekut. Laps ja lapsevanemad saavad tutvuda lasteaiaiga, lapse rühma ja õpetajatega. Uutele lastevanematele korraldatakse mai või juunikuus vestlusring koos õpetajatega, kus vanemad saavad neid huvitavat ja lasteaeda puudutavat infot (lasteaia kodukord ja päevakava, vajalikud riided, koostöö tähtsus õpetaja ja lapsevanemate vahel jne). Koostöös lastevanematega (sügisene koosolek) arutatakse läbi lasteaia ning rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted, tähtsamad üritused, õppekäigud ning uute laste puhul ka rühmareeglid. Iga aasta septembris kooskõlastatakse vanemate ja õpetajate ootused ning eesmärgid läbi rühma tegevuskava.

Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele.

Lapsevanematega koostöö vormid:

- individuaalne vestlemine lapse tuleku ja lahkumise ajal
- personaalsed kirjalikud teated vanematele
- oluline info rühma teadete tahvil, lasteaia kodulehel, ELIIS-is (Otsus 25.08.2014 2-4/1 pedagoogiline infotund) ja Facebooki lehel

- elektrooniline kirjavahetus (e-post, rühma list)
- lastevanematega kohtumine kindlaksmääratud ajal
- lapse arenguestlus
- lastevanemate nõustamine ja koolituste läbiviimine
- avatud uste päevad rühmas ja lasteaias
- lastevanemate osalemine lasteaia- ja rühmaüritustel
- lastevanemate koosolekud¹³ sügisel ja vajadusel kevadel

Vajadusel toimub lasteaias lapsevanemate nõustamine õppe- ja kasvatustöö küsimustes (edaspidi pedagoogiline nõustamine). Pedagoogiline nõustamine on aktiivne koostöö protsess lapsevanemaga, et leida lahendusi kasvatusprobleemidele või võimaldada tal paremini toime tulla laste kasvatamisega.

Õppeaasta algul valivad iga rühma lapsevanemad ühe liikme ja asendusliikme lasteaiahoolekogusse. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt hoolekogu tööplaanile. Lapsevanemaid kaasatakse läbi hoolekogu lasteaia arengu- ja õppekava koostamisse ning arendustegevusse. Lasteaias viiakse süsteemselt läbi lastevanemate rahulolu uuringuid. Mis on analüüsitud ja parendustegevused on planeeritud uue õppeaasta tegevuskavas ja lasteaia uue arengukava koostamisel.

9 LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lasteaia õppekava uuendamise aluseks on Lasteaia sisehindamise tulemused ja rühmade ning lasteaia õppeaasta õppe-ja kasvatustegevuse analüüs ja lastevanemate ettepanekud

Õppekava analüüsitakse 1x õppeaastas kevadperioodil õppe-ja kasvatustegevuste kokkuvõtetes, võetakse arvesse pedagoogide ja lastevanemate ettepanekuid ja vajadusel viiakse selle alusel õppekavasse täiendused ja muudatused

Tulenevalt ettepanekutest viiakse õppekavasse täiendused sisse hiljemalt 31.augustiks.

Muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukoguga ja tutvustatakse hoolekogule.

¹³ Vaata LISA 12 „Lastevanematega koosoleku läbiviimise kord“

Õppekava kinnitatakse direktori käskkirjaga.

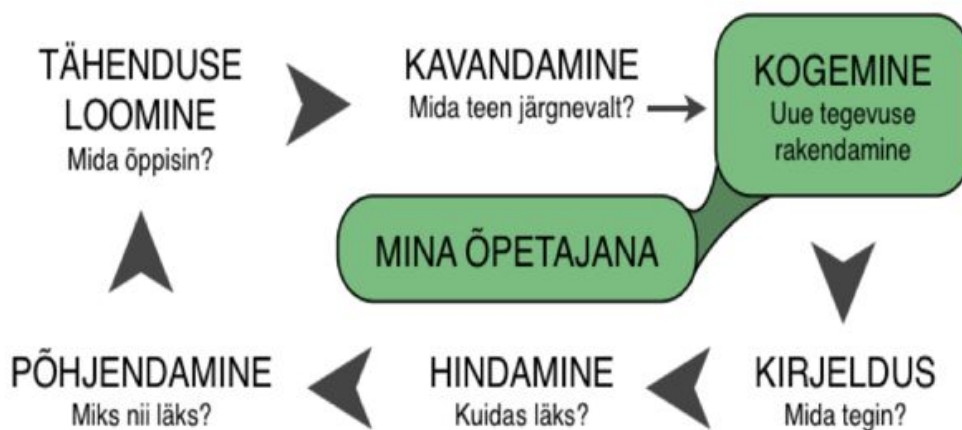
10 LISAD

11 LISA 1

12 Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine ELIISI keskkonnas

Alates 1. september 2014 toimub õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine ELIISI keskkonnas ja see on ametlik dokument, mille täitmine on igal lasteaia tööpäeval kohustuslik ning mille eest vastutab rühma õpetaja.

Läbiviidud õppetegevuste kohta teevad õpetajad sissekanded kella 16.00. Õppe- ja kasvatustegevuse sissekanne algab tegevuse liigiga, seejärel tegevuse pealkiri ning tegevuse sisu olulised osad, õppe-, laulu-, liikumise- jms mängud nimetusega jne. Sissekanded on kooskõlas kuukavas planeerituga ning lähtuvad Saka-ringist.

Joonis 1 Saka ring

Läbiviidud õppe- ja kasvatustegevused kajastuvad ELIISI keskkonnas kuudena järgnevalt:

Kuuteema (üleval vabas lahtris)

Individuaalne töö lastega (sh lapse arengu analüüsimine jms)

Muud tegevused (organiseeritud huvitavad lisategevused, üritused, teatritest osavõtt, vabaaja rolli- ja loovmängud, laste sünnipäevade tähistamine jms, mis on toetanud nädala eesmärkide rakendumist).

Kuu analüüs: Lühike ja konkreetne analüüs kuuplaani eesmärkide täitmisele. Lasteasutuse õppealajuhataja kontrollib igapäevaselt päevikut täitmist ning kinnitab need kuu lõpus.

13 LISA 2

14 Rühma õppeaasta tegevuskava struktuur

Lasteaia ja rühmade õppeaasta tegevuskavad kinnitatakse direktori poolt 15. septembril.

Rühma aasta tegevuskavas kajastuvad:

- rühma koosseis: laste vanuseline ja sooline koosseis, laste huvid, individuaalsus, erinevad kultuuritraditsioonid, rühma tavad jne.
- õppeaasta eesmärgid ja põhimõtted: eesmärgid lähtuvad lasteaia üldeesmärkidest ja põhimõtetest ning rühma eripärast. Nad on aluseks õppeprotsessi planeerimisel ning temaatilise aastakava koostamisel.
- õppeaasta jooksul käsitletavat kuuteemad
- rühmasisesed üritused
- rühmasisesed õppekäigud
- planeeritud koostöö lastevanematega
- laste arengu hindamise läbiviimise ajaline plaan õppeaasta jooksul
- rühma õpperaha kasutamise prioriteedid
- nõustamine mitte eesti keelt kõnelevate peredega.
- suvekuudele planeeritakse õpitu kordamine ja kinnistamine ning pöhirõhk on mängulisel õuetegevusel

Rühmade õppeaasta tegevuskava tutvustatakse lapsevanematele ja võimalusel kaasatakse lapsevanemaid õppe- ja kasvatustegevuse protsessi. Rühma tegevuskavad koostatakse arvtis, nad kuuluvad lasteaia õppekava juurde ja asuvad rühmades. Lähtuvalt lasteaia õppekavast, õppeaasta tegevuskavast, rühma õppeaasta tegevuskavast ja rühma laste vanusest koostavad rühmade õpetajad oma rühmas kuu projekti mis sisaldab:

- kuu projektiteema

suheldes kasutab mitteverbaalseid vahendeid, osutamine koos üksikute sõnadega								
vastab küsimustele ja korraldustele tuttavas olukorras hääliitsuse või 1- 2 sõnalise ütlusega								
kasutab kõnes 1 – 2 sõnalist lauset								
kasutab juhuslikult üksikuid käände- ja pöördeforme								
kasutab sõnu ühes, üksikuid sõnu 2 – 3 vormis								
väljendab kõnes: eitust, kuuluvust, asukohta, omadust, subjekti – objekti suhet								
kasutab oma kogemustega seostuvaid kindla tähendusega sõnu								
kasutab nimi-, tegu-, ase- ja määrsõnu								
mõistab sõnu ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras								
hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna								
hääldab sõnades õigesti lihtsamaid häälikuid								
vaatab täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamise ja pildile või üksiku sõna ütle misega.								

Kommentaariid: _____

MATEMAATIKA	SÜGIS				KEVAD			
	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
paigutab avadesse esemeid								
rühmitab järsult erinevaid esemeid								
saab aru mõistetest “suur”, “väike”, “üks”, “palju”, “siin”, “seal”								
leiab ümbruskonnast põhivärve								
eristab kontrastseid värve								
paigutab erineva vormiga esemeid vastavasse avasse								
kasutab sõnu “siin” ja “seal”								
osutab, kus on “üks” ja “palju”								
lükib vardale 3 – 5 ühesugust rõngast								
kogub kokku värvilisi esemeid								
asetab üksteise sisse ja võtab lahti geomeetrilisi õõnesvorme								
pane kokku kaheosalisi mänguasju								

Kommentaariid: _____

Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla								
Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi								
Valitseb oma keha edaspidi ja tagurpidi liikudes								
Hüppab koosjalgedega								

Kommentaariid: _____

ÜLDOSKUSED	SÜGIS				KEVAD			
	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Mänguoskused								
Mängib mõnda aega koos teiste lastega								
Järgib lihtsamaid reegleid								
Kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi, mäluilte nii konstruktiivses (ülesehitav mäng) kui rollimängus								
Loovutab ja vahetab mänguasju								
Tunnetus- ja õpioskused								
Planeerib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga								
Klassifitseerib asju ühe või mitme tajutava omaduse järgi								
Osaleb dialoogis, teeb lihtsamaid üldistusi nähtavate objektide ja tunnuste alusel								
Eristab realistlikke jutte ja väljamõeldisi								
Sotsiaalsed oskused								
Tekivad sõprussuhted, ühistegevus kaaslastega								
Täidab viisakusreegleid toetudes eeskujudele								
Püüab aidata ja lohutada								
Enesekohased oskused								
Saab hakkama eneseteenindamisega, on kujunenud tualetiharjumused								
On omandanud sõnavara, mis võimaldab end väljendada								
Teeb iseseisvalt valikuid								

Kommentaariid: _____

Lasteaiaõpetajad.....

Arenguestlus toimus

19 Lapse arengu hindamine 4- aastasele lapsele

MINA JA KESKKOND	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Ütleb oma eesnime					
Vastab küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk					
Teab oma vanust või näitab sõrmedel					
Nimetab pereliikmeid ja teab nende nimesid					
Vastab küsimustele pereliikmete kohta					
Oskab nimetada oma rühma nime ja ütleb rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabide nimed					
Räägib oma sünnipäevast					
Kasutab viisakusreegleid, meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub, tänab					
Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid					
Tunneb ära oma kodu ja lasteaia					
Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid – ja elektroonikat					
Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid					
Teab hammaste hooldamise vahendeid					
Nimetab toiduaineid ja eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi					
Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma, lindu, putukat ja lille					
Oskab nimetada talvele ja suvele iseloomulikke nähtusi					
Teab valgusfoori ja selle tulede tähendust					
Teab liiklusmärkide tähtsust, tähtsamate tähendust					
Teab helkuri kasutamise vajalikkust					

Kommentaariid: _____

KEEL JA KÕNE	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Algatab ise suhtlust					
Suhtleb eakaaslastega					
Küsib täiskasvanult ümbritsevate esemete kohta					
Kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust					
Räägib 2 – 3 lausungiga enda kogemustest					
Jutustab pildi järgi					
Kasutab kõnes lihtlauseid ja tegusõnu					
Mõistab ja kasutab liiginimetusi, objektide, osade, detailide nimetusi					
Kasutab mõningaid liitsõnu					
Kasutab kõnes 2 - 3 silbilisi sõnu, õiges vältes ja silbistruktuuris					
Täiskasvanu häälimise järgi tunneb ära hääliku häälikute reas					
Tunneb ja nimetab üksikuid tähti					
Matkib lugemist ja kirjutamist					

Kommentaariid: _____

MATEMAATIKA	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Oskab loendada ühest viieni					
Järjestab arve ühest viieni					
Jaotab esemeid kahe erineva tunnuse alusel					
Kasutab üks- ühele vastavust					
Oskab määrata oma asukohta ümbritsevate esemete suhtes					
Järjestab ja rühmitab esemeid suuruse -ja asenditunnuse järgi					
Kasutab sõnu "siin" ja "seal" oma asukoha määramisel					
Laob erineva suuruse ja värvusega ringidest pilte ja mustreid					
Mõistab selgemaid põhjuse – tagajärje suhteid					
Oskab eseme asukohta määrata järjestatud reas "esimene", "teine", "kolmas" abil					
Tunneb ära geomeetriselised kujundid (ring, kolmnurk, nelinurk)					
Tunneb aastaegade olulisi tunnuseid					
Oskab kasutada õpitut praktilises tegevuses					

Kommentaariid: _____

KUNST	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest					
Leiab ümbritsevast sinise, kollase, punase ja roheline värvi					
Kaunistab ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid					
Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale					
Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid					
Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu					
Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke					
Katab aluspinna liimiga ja kleebib kujundeid					
Vaatleb pilte, näidistoid ja raamatuillustatsioone ning vastab küsimustele					
Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest					

Kommentaariid: _____

MUUSIKA	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Oskab kuulata ja laulda lihtsaid lastelaule kindla rütmiga ja dünaamikaga (vaikselt, valjult)					
On tutvunud eesti rahvalauluga ja oskab olla järellaulja rollis					
Tunneb lastepille ja oskab nendel mängida					
Oskab kuulata muusikat					
Teab ja oskab lihtsamaid tantsusamme					

Kommentaariid: _____

LIIKUMINE	Sügisel	Tugev kulg	Vanu- sele- vastav	Vajab arenda- mist	Mure- koht
Sooritab harjutused õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi					
Teeb koordinatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi					
Mängib 2-4 reeglita liikumismänge					
Pingutab end rühmategevuses ühise eesmärgi nimel					
Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni					
Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus					
Oskab liikumismängudes liikuda ohutult					
Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi					
Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile					

Kommentaariid: _____

ÜLDOSKUSED	Sügisel	Tugev kulg	Vanu- sele- vastav	Vajab arenda- mist	Mure- koht
Mänguoskused					
Osaleb koos teiste lastega rollimängudes, loovtegevustes					
Arvestab reegleid autoriteedi juhitud mängudes ja tegevustes					
Huvitub lauamängudest					
Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi, muljeid ümbritsevast maailmast					
Tunnetus- ja õpioskused					
Rühmitab, liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse alusel					
Suudab keskenduda, areneb tahteline tähelepanu					
Orienteerub ruumi-, suuruse, värvi-, vormi mõistetes					
Väljendab ennast kõnes vabalt, püsib teema juures					
Saab aru lihtsamatest piltlikest võrdlustest, mõistatustest, seostest					
Sotsiaalsed oskused					
Saab aru ja järgib rühma reegleid					
Väärtustab oma saavutusi, tahab olla iseseisev					
Märkab, kui teine laps vajab abi					
Osaleb ühistegevustes, teeb kokkuleppeid					
Enesekohased oskused					
Teab oma nime (ees- ja perekonnanimi), vanust, sugu					
Väljendab oma soove, tahtmisi					
Saab hakkama eneseteenindamisega (sööb, joob, peseb käsi, riietub, kasutab tualetti, paneb jalatsid õigesti jalga)					
Saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest					

Kommentaariid: _____

Rühma õpetajad

Arenguvestlus toimus

20 Lapse arengu hindamine 5- aastasele lapsele

MINA JA KESKKOND	Sügisel	Tugev kulg	Vanu- sele vastav	Vajab arenda- mist	Mure- koht
Oskab öelda oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo					
Kirjeldab oma perekonda ja kodu					
Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas					
Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu					
Teab oma, võõra ja ühise tähendust					
Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid					
Teab üldtuntud viisakusreegleid					
Tunneb ja jälgib lauakombeid					
Oskab sõpra lohutada ja abistada					
Oskab andeks anda ja leppida					
Nimetab kodumasinaid ja-elektronikat ning teab nende otstarvet					
Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet					
Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev					
Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust					
Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud					
Oskab nimetada Eestis elavaid tuntumaid loomi					
Oskab nimetada Eestis tuntumaid puid, lilli, puu-ja köögivilju					
Oskab nimetada kõiki aastaegu ja neid iseloomustada					
Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid					
Teab kuidas sõiduteed ületada					
Teab mõnede liiklusmärkide tähendust					
Teab turvavöö ja –tooli vajalikkust sõidukis					

Kommentaariid: _____

KEEL JA KÕNE	Sügisel	Tugev kulg	Vanu- sele vastav	Vajab arenda- mist	Mure- koht
Algatab ja jätkab dialoogi väljaspool tegevust					
Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust					
Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid					
Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti					
Annab edasi kuulnud teksti sisu täiskasvanu abiga					
Jutustab möödunust 3 – 5 lausungiga					

Loeb peast kuni 4- 8 realisi liisusalme, luuletusi					
Mõistab teksti, mida pole otseselt kogunud					
Kasutab õigesti nimisõna käändevorme mitmuses					
Kasutab kõnes iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu					
Kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu					
Hääldab õigesti kõiki häälikuid					
Hääldab õigesti 3 – 4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu					
Hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1 – 2 silbilistes sõnades					
Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades					
Kuulab aktiivselt ettelugemist, küsides ja parandades teksti					

Kommentaariid: _____

MATEMAATIKA	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Paneb kokku ja keerab lahti keeratavaid esemeid					
Võrdleb ja järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi					
Annab vajaliku hulga esemeid					
Konstrueerib ruumilisi mudeleid					
Möödab kaugusi sammudega					
Saab aru mõistetest "kiiresti", "aeglaselt"					
Võrdsustab hulki ühe äravõtmise ja juurdepanemise teel					
Tunneb kaheksat värvi ja eristab heledaid ja tumedaid toone					
Teab ja tunneb geomeetrilisi kujundeid ringi, nelinurka, kolmnurka, nimetab ruutu ja ristkülikut – võrdleb nende külgi ning pikkusi					

Kommentaariid: _____

KUNST	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest					
Kasutab emotsioonide, nähtuste jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt					
Koostab lihtsa kordumisskeemiga mustririba					
Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sobivate motiividega					
Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades					
Ühendab voolitud detaile omavahel					
Nii ümar kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid					
Võtab pintsli vajadusel värvi juurde ja katab pindu					

Joonistab ja värvib pindu kriitidega, värvi- ja viltpliiatsitega, muutes joone tihedust					
Teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja -tõmmetega					
Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib neid sõltuvalt töö olemusest					
Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid					
Vaatleb omal algatusel raamatuillustatsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi					
Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töös kujutanud					
Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödese					

Kommentaariid: _____

MUUSIKA	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Oskab laulda lastelaule kindla rütmi ja dünaamikaga					
Oskab kuulatavat muusikapala jutustades iseloomustada					
Oskab laulda eesti rahvalaulu					
Tunneb lastepille ja oskab nendel mängida					
Teab ja oskab tantsida lihtsamaid tantsusamme					
Oskab liikumisel moodustada erinevaid kujundeid					

Kommentaariid: _____

LIIKUMINE	sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Teab spordivahendite nimetusi ning kasutab neid					
Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise					
Teeb harjutusi väikevahenditega					
Mängib kollektiivseid võistlusmänge					
Osaleb jõukohastes teatevõistlustes					
Teeb vahenditega harjutusi tehniliselt õigesti					
Valitseb oma keha koordineerimise ja tasakaalu nõudvates harjutustes					
Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi					
Veab üksi või kahekesi kelgul kaaslast					
Jäljendab liikumisega erinevaid rütme					
Liigub vastavalt muusika tempole					

Kommentaariid: _____

ÜLDOSKUSED	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Mänguoskused					
Algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu					
Tegutseb koos eakaaslastega erinevates mänguliikides, loovtegevustes					
Eelistab soole vastavaid mänge					

Peab kinni mängureeglitest, oskab selgitada reegleid					
Tunnetus- ja õpioskused					
Oskab vaadelda ja märgata olulisi tunnuseid ja seoseid					
Kõnes väljendub liht- ja liitlausetega					
Keskendub püsivalt tegevusele- 20 minutit					
Fantaseerib, jutustab olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus					
Sotsiaalsed oskused					
Naudib gruppi kuulumist ja eakaaslaste seltsi, teeb koostööd, jagab, vahetab					
On tundlik teiste hinnangute suhtes, vajab positiivset tagasisidet (enesehinnang)					
Oskab avalikus kohas sobivalt käituda, teab, mida tohib, mida mitte					
Väljendab oma emotsioone, räägib nendest					
Enesekohased oskused					
Suudab keskenduda, teeb lõpuni					
Tahab iseseisvalt teha valikuid, otsustada					
Teab oma aadressi, pereliikmete nimesid					
Kasutab õigesti söögiriistu, töövahendeid (pliiats, käärid, pintsel, jms)					
Tuleb toime eneseteenindamisega : riietumine, jalanõude õigesti jalgapanemine, tualeti kasutamine, jms					

Kommentaariid: _____

Rühma õpetajad

Arenguveestlus toimus

21 Lapse arengu hindamine 6- aastasele lapsele

MINA JA KESKKOND	Sügisel	Tuge v külg	Vanu- sele vasta v	Vajab arenda- mist	Mure- koht
Oskab ennast tutvustada					
Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi					
Teab kodust aadressi					
Teab rühmareegleid ja traditsioone					
Teab kooli kui õppimise kohta					
Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust					
Nimetab Eesti riigi sümboleid ja oskab näidata kaardilt oma kodukohta					
Teab ja nimetab Eesti naaberriike					
Teab Eesti rahva traditsioone ja kombeid					
Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades					
Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid					
Teab, miks on vaja prügi sorteerida					

Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist					
Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve					
Teab ja kirjeldab, kuidas käituda ohuolukorras					
Oskab kirjeldada kodukoha loodust					
Oskab nimetada teravilju					
Oskab kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi					
Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel					
Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada					
Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega					
Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ja käitub seda säästvalt					

Kommentaariid: _____

KEEL JA KÕNE	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Jutustab iseendast, esitab küsimusi					
Saab aru naljast					
Püsib teemas, vajadusel läheb kaasa teemamuutustega					
Annab edasi kuulnud teksti sisu ja tegelaste käitumise täiskasvanu abiga					
Jutustab pildi või kogemuse põhjal					
Jutustades seob lauseid sõnadega: ja siis, siis, ja					
Kasutab õigesti kõnes aega väljandavaid mäarsõnu					
Kasutab samatähenduslikke sõnu					
Mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi					
Kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu					
Kordab järele ja hääldab õigesti kõiki häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu					
Häälib täiskasvanu abiga 1–2 silbilisi sulghäälikuteta ja häälikuühenditeta sõnu					
Määrab hääliku asukoha sõnas					
Loeb üksikuid sõnu					

Kommentaariid: _____

MATEMAATIKA	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Tunneb ja teab tasapinnalisi kujundeid- ring, ruut, kolmnurk, ristkülik ja ovaal					
Rühmitab geomeetrilisi kujundeid värvuse ja suuruse järgi					
Teab näidata, kus on parem ja vasak käsi					
Võrdleb hulki, oskab jaotada hulka osahulkadeks ja uuesti täishulgaks					
Järjestab esemeid pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi					
Määrab oma asukohta ümbritsevate esemete suhtes					
Kirjeldab esemeid kujundmõistete abil					
Loendab 12– ni (kuulmise, kompimise ja liigutuste järgi)					
Moodustab hulki öeldud arvu või näidise järgi					

Möödab esemete pikkust kokkulepitud vahenditega					
Tunneb järgarve, vastab küsimusele "mitmes ese puudub?"					
Nimetab nädalapäevi õiges järjekorras					
Tunneb mõisteid "täna", "eile", "homme", "ööpäev", "kuu", "aasta"					
Teab käesoleva kuu nimetust					

Kommentaariid: _____

KUNST	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks					
Jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja- kohast					
Tunneb ümbritsevas esinevaid värvitoone					
Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata					
Kujundab kaunistusmotiivi või mustrit, arvestades kaunistatavat eset					
Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne					
Kasutab töös eri jämedusega pintsleid					
Segab värve uute toonide saamiseks					
Märkab teostes või ümbrusest leiduvatest objektides detaile ja värve ning tajub meeleolu					
Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast					
Kasutab raamatuillustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid oma töö lähtealusena, luues oma isikupärase variandi					

Kommentaariid: _____

MUUSIKA	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Oskab laulda erinevate kõlavärvingutega laule					
Oskab antud teemat rahvalaulu eeskujul edasi arendada					
Tunneb lihtsamaid rütme					
Tunneb lastepille ja oskab nendel mängida					
Oskab osaleda orkestris					
Tunneb eesti rahvapille kuulmise ja pildi järgi					
Julgeb laulda eeslauljana ja solistina					
Oskab osaleda lavastustes					
Teab ja oskab tantsida erinevaid tantsusamme					
Hoiab rütmi erinevate toimingute tegemisel					

Kommentaariid: _____

LIIKUMINE	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Talub kaotust võistlusmängudes					
Teab ja kasutab mõisteid õpitud sporditerminoloogiast					
Mõistab hügieeninõuete olulisust					
Ronib varbseinal vahelduva sammuga ja ripub					
Võistleb kombineeritud teatevõistluses					
On mängus aus ja peab kinni mängureeglitest					
Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu					
Säilitab harjutustel tasakaalu					
Sooritab lihtsamaid akrobaatilisi harjutusi					
Liigub ja mängib ohutult nii ruumis kui õues					
Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga ja kasutab lihtsamaid tantsusamme					

Kommentaariid:

ÜLDOSKUSED	Sügisel	Tugev külg	Vanusele vastav	Vajab arendamist	Murekoht
Mänguoskused					
Tegutseb kõikides mänguliikides					
Naudib võistlusmänge ja võitmist, oskab kaotada					
Suudab algatada mängu, mängida grupis, teha koostööd					
Järgib mängus reegleid, nende täitmist teiste poolt; oskab selgitada reegleid					
Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid					
Tunnetus- ja õpioskused					
Suudab keskenduda tegevusele 20-30 minutit					
Planeerib oma igapäevaseid tegevusi, seab eesmärged, üritab alustatud tegevuse lõpetada					
Osaleb aktiivselt praktilistes, käelistes ja loovtegevustes					
Saab aru asjadevahelistest suhetest, omadustest, ajalisest- ruumilisest järjestusest					
Kasutab suhtlemisel sidusat kõnet, arutlevat dialoogi					
Teab ja kasutab numbreid, tähti kui sümboleid; kirjutab, teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid					
Orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid					
Sotsiaalsed oskused					
Sõlmib sõprussuhteid, eelistab omasoolisi mängukaaslasi					
Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida					
Suudab tegutseda iseseisvalt, vastutab oma tegevuse eest; abistab teisi, oskab ise abi paluda					
Omandab grupi reeglid, arvestab grupi vajadustega					
Enesekohased oskused					
Kasutab oma teadmisi igapäevaelulistes situatsioonides					

Püstitab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia					
Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda					
Teeb koostööd teiste lastega, peab kinni lubadustest					

Kommentaariid: _____

Rühma õpetajad

Arenguvestlus toimus

22 **LISA 4**

23 **Arengumapi struktuur**

Lapse arengu dokumenteerimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp, kuhu kogutud materjal annab ülevaate lapse saavutustest ja arengust lasteasutuses viibitud perioodi jooksul. Lapse arengu vaatluslehele tehakse sissekandeid pidevalt kogu õppeaasta jooksul. Lapsevanemal on talle sobival ajal võimalik tutvuda oma lapse arengumapiga. Lasteaiast lahkudes saab laps oma arengumapi kaasa.

Arengumapp sisaldab:

- Lapse andmeid, ütluseid, jutukesti, huvitavaid ütlemissi, sõnalist loomingut tema oskusi, tugevad külgi, eakaaslaste hinnanguid, vaba aja kunstitöid koos kommentaaridega, erinevaid töölehti, fotosid lapse tegemistest, ema-isa mõtteid lapse kohta, eelnevate aastate arenguvestluse materjale, lapsevanema küsitluslehti
- lapse arenguvestluse kokkuvõte, õpetaja ja lapsevanema poolt allkirjastatuna.
- vajadusel individuaalne arenduskava

24 **LISA 5**

25 **Lastevanematega arenguvestluste kokkuvõte ja aruanne**

LASTEVANEMAGA ARENGUVESTLUSE KOKKUVÕTE

1. Arenguvestlus toimus
(millal, kp, kellaeg, kus?)
2. Arenguvestlusel osalesid
Lapsevanema/te , õpetaja ja teiste osalejate nimed
3. Arenguvestluse aluseks olid:
Ankeetide, arengumapp, lapse arengu hindamise tabelid ja muu materjali loetelu

-
4. Lapse arengu hetkesesise lühikirjeldus
-
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Lapse arengu lähieesmärkide määratlemine (tähelepanu tuleks pöörata, mida vaja arendada/muuta)
-
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Tegevuskava aastateks (lapse edasise arendamise/toetamise eesmärgid ja põhimõtted. Ettepanekud edaspidiseks)
-
.....
.....
.....
.....

7. Koostöövõimalused (kodu + lasteaed lapse arendamisel ja toetamisel)
-
.....
.....
.....

8. Lapsevanemaga tagasiside arenguvestluse kohta

.....
.....
.....
.....

Lapsevanema (te) allkiri

Õpetaja (te) allkiri

26 **LISA 6**

27 **LASTEVANEMATEGA ARENGUVESTLUSTE ARUANNE 20../20.. õ.a.**

Rühm:	
Laste arv rühmas:	
Läbiviidud arenguvestluste arv:	
Mitu lapsevanemat keeldus vestlusest: Põhjus:	
Arenguvestlused toimusid (aeg, koht)	.
Arenguvestluse aluseks olid (Milliseid abimaterjale kasutasite arenguvestluse läbiviimiseks? N. kutse, küsimustikud, ankeetide, dokumentide ja muu materjali loetelu)	
Kuidas vormistasite arenguvestluse kokkuvõtte? (kirjalik aruanne vms.)	.
Lastevanemate arvamus arenguvestluse kohta	
Rühma laste arengu lähieesmärgid (tähelepanu tuleks pöörata, mida vaja arendada/muuta)	
Tegevuskava aastaks	

(lapse edasise arendamise/toetamise eesmärgid ja põhimõtted, ettepanekud edaspidiseks)	
Arenguestlustes väljatoodud koostöövõimalused (kodu + lasteaed) lapse arendamisel/toetamisel	
Milline on teie, kui rühmaõpetaja arvamus arenguestluste kohta? (ka mured ja probleemid)	

Kuupäev:

Rühmaõpetajad:

28 **Lisa 7**

29 **Alasniidu Lasteaia koolivalmiduskaardi väljastamise kord ja koolivalmiduskaart**

Alasniidu Lasteaia koolivalmiduskaardi väljastamise kord

Kinnitatud 22.12.2014 Käskkiri nr 1-5/11

Alasniidu Lasteaed direktor

Mõiste:

1. Lasteaia õppekava läbinule annab lasteasutus välja **koolivalmiduskaardi**, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemusi üldoskustes ning õppekasvatustegevuse valdkondades lähtuvalt koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed.

2. Koolivalmiduskaardi aluseks on lapse arengu hindamise ja arenguestluste tulemused.

3. **Üldsätted:**

3.1 Koolivalmiduskaart on ametlik dokument.

3.2 Kõik koolivalmiduskaardid registreeritakse.

4. **Koolivalmiduskaardi koostamine.**

4.1 Koolivalmiduskaart vormistatakse arvutis, korrektses keeles Alasniidu Lasteaia ühtse vormi alusel vt lisa 1

4.2 Koolivalmiduskaart koostatakse Eesti Vabariigi ametlikus asjaajamiskeeles (eesti keel)

4.3 Koolivalmiduskaart :

4.3.1. on neutraalne ja hinnanguvaba, toetab lapse enesehinnangut, lähtub konkreetsest lapsest, väärtustab tema saavutusi, tunnustab tema toimetulekut ja arenemist ning positiivseid hoiakuid ja huve;

4.3.2. toob esile lapse arengu tugevad küljed ning annab soovitusi ka edaspidiseks;

4.4 Koolivalmiduskaardi koostamisest võtavad osa kõik lapsega töötanud pedagoogid ja erispetsialistid ja allkirjastavad kaardi.

4.5 Koolivalmiduskaart koostatakse 2 eksemplaris, millest üks esitatakse lapsevanemale ja teine jääb lasteaeda.

5. Koolivalmiduskaardi väljastamine

5.1 Koolikohustuslikus eas lapsele (PGS § 9 lg 2 alusel on koolikohustuslik laps, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks)

5.1.1. Koolivalmiduskaart väljastatakse lapsevanemale lasteasutusest lahkudes (alates 1.06- 31.08)

5.1.2. Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub õppima

5.2.Koolikohustuslikust east nooremale lapsele .

5.2.1. Koolivalmiduskaart väljastatakse hiljemalt käimasoleva aasta 1. maiks.

5.2.2. Lasteaia kohustus on hinnata koolivalmidust, õppima asumist ei pea soovitama, kui pedagoogid seda õigeks ei pea ning laps ei ole realselt koolivalmis.

5.3. Koolikohustuse edasilükkamise korral.

5.3.1. Kui laps ei ole oma tervisest tulenevalt saavutanud koolikohustuslikku ikka jõudes õpingute alustamiseks vajalikku valmidust, võib ta nõustamiskomisjoni soovitusel asuda koolikohustust täitma ühe õppeaasta võrra hiljem (PGS § 9 lõige 3).

5.3.2. Lasteaed väljastab koolivalmiduskaardi, mille lapsevanem esitab nõustamiskomisjonile alates käimasoleva aasta 1. märtsist.

5.3.3. Nõustamiskomisjon teeb otsuse hiljemalt käimasoleva aasta 31.augustiks.

6.Koolivalmiduskaardi säilitamine

6.1 Alasniidu Lasteaias säilitatakse koolivalmiduskaart Eliisi arhiivis

6.2 Koolivalmiduskaartide säilimisaeg on 5 aastat.

30 Lisa 8

31 Koolivalmiduskaart

KOOLIVALMIDUSKAART

Lapse nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus:

Kodune keel(ed):

Juhtiv käsi on parem / vasak käsi.

Käsitseb õigesti kirjutus- ja töövahendeid: pliiatsit, pintslit, kääre, nõela, naasklit, söögiriistu.

Matkib täiskasvanut liigutuste sooritamisel, valitseb oma liigutusi.

Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks.

Isikupärane kehaline võimekus.

Üld- ja peenmootorika

Eneseteenindus

Hoiab korras oma tööpaiga ja töövahendid.

Korrastab iseseisvalt oma riietuse ja soengu.

Saab hakkama eneseteenindamisega: paelad, nõöbid, riietumisoskus vastavalt ilmale, isiklik hügieen.

Tegutseb sihipäraselt (mida alustab, selle lõpetab - tegevuse lõpetatus).

Keskendumisvõime (millele suudab kauem pühenduda, millisest tegevusest loobub kiiresti).

Suudab/ei suuda oma järke oodata - kannatlikkus.

Kuulab katkestamata, suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu seletust/demonstratsiooni.

Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada, katsetada, on loov.

Tunneb rõõmu liikumisest / tegutsemisest või pigem eelistab istuvaid tegevusi.

Huvid (sh kunst, muusika) ja motivatsioon

Mäng ja sotsiaalsed oskused

Tahab ja julgeb suhelda.

Algatab mängu ja tegevusi / vajab tegevuse või mängu algatamiseks täiskasvanu / kaaslaste initsiatiivi.

Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast. Fantaasia.

Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.

Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus.

Eelistab mängida üksinda.

Suudab valdavalt oma emotsioone valitseda ning tugevaid emotsioone nt rõõmu ja viha põhjuseid kirjeldada.

Suudab tegutseda iseseisvalt.

Talub muutusi ja vanematest eemalolekut.

Oskab teistega teha koostööd / meeldib tegutseda üksi.

Hoolib ja märkab kaaslast, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise.

On enesekindel, tahab ja julgeb esineda / väldib ärevust tekitavaid situatsioone nt esinemist / on tagasihoidlik, vajab julgustamist ja toetust.

On tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangute suhtes, vajab täiskasvanupoolset julgustamist.

Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.

Eeluskused emakeeles ja matemaatikas

Eristab sõnas häälikuid, määrab nende järjekorra ja pikkuse.

Keelelised võimed: sõnavara, eneseväljendusoskus (jutustamisoskus, sõnastamine, lause ehitus).

Veerib kokku 1-2 silbilisi sõnu / loeb sõnu aimamisi ja eksib sageli / loeb sõnade kaupa ja kordab sõna valjusti / loeb lauseid / loeb ladusalt teksti. Mõistab loetu tähendust.

Omab õiget hääldust ja head diktsiooni.

Kirjutab joonistähedega 1-2 silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega.

Laps kasvab mitmekeelses keelekeskkonnas (eesti keele oskuse tase toetab õppimist eesti/vene õppekeelega koolis).

Võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt.

Mõistab arvude rida 12-ni / 10-ni /5-ni, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.

Liidab ja lahutab 12 / 10 / 5 piires ning tunneb märke +, -, =.

Ülesannete täitmisel püüab esmalt aru saada / hakkab kohe ülesannet täitma, katkestab kiiresti tegevuse / täidab ainult tuttavaid ülesandeid.

Koostab ja lahendab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukehi.

Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

Määrab kellaega täistundides / orienteerub ajamõistetes.

Orienteerub ruumis ja paberil.

Üldistamisoskus. Erinevuste ja sarnasuste leidmise ja kirjeldamise oskus.

6. Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused ja lasteaia eripärast tulenev süvaõpe

Ajavahemikul ... on saanud eripedagoogilist/logopeedilist abi: häälikuseade / foneemikuulmise arendamine / kõnearendus / psüühiliste protsesside arendamine.

Ajavahemikul ... on koostatud individuaalne arenduskava järgmistes valdkondades:

Lapse arengut on toetanud tugiõpetaja (tugiisik).

Tugiteenuste mõju (tugiteenuse tulemused, mis osas vajab jätkuvat tugiteenust).

Lasteaias on õppinud süvendatult: (lasteaia süvasuundadest tulenevad oskused, huvid).

Kokkuvõtte lapse koolivalmidusest: koolivalmidus; lapse arengu tugevad küljed;

toetamist vajavad arenguvaldkonnad, soovitus edaspidiseks.

Laps ootab kooli minemist.

Lapsele meeldib (laulmine / käeline tegevus / sport / liikumine / etlemine / lugemine / ... ning ta on osalenud laulukonkurssidel / näitustel / spordivõistlustel /...)

Lapsel õnnestub ülihästi / on andekas ning vajab lisaülesandeid. (Lapse silmaring.)

Arendamist vajavad täiendavalt enne kooli: (üld- ja peenmotoorika / eneseteenindus / mäng ja sotsiaalsed oskused / tunnetustegevus / eeloscused emakeeles ja matemaatikas).

Vajab edasist eripedagoogilist/logopeedilist abi: (häälikuseade / foneemikuulmise arendamine / kõnearendus / psüühiliste protsesside arendamine.)

Arvamus koolivalmiduse kohta:

Laps on omandanud / valdavalt omandanud koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (29.05.2008 nr 87) eeldatud pädevused.

Laps on osaliselt omandanud koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (29.05.2008 nr 87) eeldatud pädevused. (Laps on viibinud lasteaias kuud / aastat, puudunud palju tervislikel / või ... põhjustel. Lapse arengu toetamiseks soovitame individuaalsemat lähenemist).

Kuupäev:

Õpetajad:

Eripedagoog:

Direktor:

Lapsevanem:

32 **Lisa 9**

33 **Lapse arengu jälgimise kaart ja individuaalne arenduskava (IAK)**

(täidab eripedagoog)

Lapse arengu jälgimise kaart

Alasniidu Lasteaed

Üldandmed lapse kohta

Nimi:

Sünniaeg:

Vanus:

Lasteasutus:

Rühma liik:

Kodune keel:

1. Üld- ja peenmotoorika, füüsiline areng

--

2. Eneseteenindus

Oskused ja abi vajadus

--

3. Silmaring, huvid ja motivatsioon

4. Mäng ja sotsiaalsed oskused

Mänguoskused, suhted kaaslastega/täiskasvanutega

5. Emotsionaalne seisund ja käitumine

6. Suhtlemine ja kõne

Mitteverbaalne ja verbaalne suhtlemine, kõne mõistmine ja kasutamine

7. Tunnetustegevus

Tähelepanu, taju, mälu, mõtlemine

8. Kokkuvõtte ja soovitused edasiste tegevuste osas

Kuupäev:

Õpetajad:

Lapsevanem:

LAPSE INDIVIDUAALNE ARENDUSKAVA nr 01.09.20...

Kaardi avamise aeg (lapse lasteaeda tulekul; lepingu jõustumise aeg):

Nimi:

Sünniaeg:

Rühma liik:

Kodune keel(ed):

Lisaandmed:

Lapse arendusmeeskond:

Õpetajad:

Õpetaja abi:

Muusikaõpetaja:

Liikumisõpetaja:

Eripedagoog:

HETKETASEME KIRJELDUS ARENGUVALDKONDADE KAUPA

Õpetaja

Liikumisõpetaja

Muusikaõpetaja

Eripedagoog

1. Üld- ja peenmotoorika, füüsiline areng

2. Eneseteenindus

Õpetaja

Õpetaja-abi

3. Silmaring, huvid ja motivatsioon

Õpetaja

4. Mäng ja sotsiaalsed oskused

Õpetaja

Liikumisõpetaja

Eripedagoog

5. Emotsionaalne seisund ja käitumine

Õpetaja

Liikumisõpetaja

Muusikaõpetaja

Eripedagoog

6. Suhtlemine ja kõne

Õpetaja

Eripedagoog

Otsus: (vajab/ei vaja logopeedilist tugiteenust)

7. Tunnetustegevus

Õpetaja

Muusikaõpetaja

Liikumisõpetaja

Eripedagoog

8. Õpetaja tähelepanekud ja soovitused lapse oskuste alusel

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	Lapse tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed
Keel ja kõne		
Matemaatika		
Kunst		
Muusika		

Liikumine		
-----------	--	--

ÜHINE OTSUS

Otsus: (vajab/ei vaja individuaalset arenduskava)

Arendusliku töö eesmärgid:

Kognitiivsed oskused

	Koostamise kuu ja aasta	Koostamise kuu ja aasta
Eeldatavad oskused	Abistamine (abi väheneb)	Omandatus ja märkused

Peenmootorika

	Koostamise kuu ja aasta	Koostamise kuu ja aasta
Eeldatavad oskused	Abistamine (abi väheneb)	Omandatus ja märkused

Suhtlemisoskused (rääkimine ja kõne mõistmine)

	Koostamise kuu ja aasta	Koostamise kuu ja aasta

Eeldatavad oskused	Abistamine (abi väheneb)	Omandatus ja märkused

Sotsiaalsed oskused

		Koostamise kuu ja aasta	Koostamise kuu ja aasta
Taunitav käitumine	Soovitatav käitumine	Sekkumisviis	Omandatus ja märkused

Eneseteenindusoskused

	Koostamise kuu ja aasta	Koostamise kuu ja aasta
Eeldatavad oskused	Abistamine (abi väheneb)	Omandatus ja märkused

Individaalse arenduskava koostajad:

Rühmaõpetajad:

Eripedagoog:

Lapsevanem(ad):

Lapsevanemale!

Kinnitan, et olen tutvunud koostatud individuaalse arenduskavaga ja olen nõus, et vastavalt sellele rühma meeskond toetab minu lapse arengut.

Meeskonna tööjaotus on järgmine:

Õpetaja

Õpetaja-abi

Muusikaõpetaja

Liikumisõpetaja

Eripedagoog

Lapsevanem

34 Lisa 10

35 Tugiteenuste kaart

Lapse nimi:

Vanus:

Rühm:

Üldine tugiteenuste eesmärk 20.../20... õ/a:

Kuupäev	Rakendatud tegevused eesmärgi saavutamiseks	Märkused

36 Lisa 11

37 Lastevanemate koosolekute läbiviimise kord

Lastevanemate koosoleku etapid:

1. Koosoleku ettevalmistus

- Mis on koosoleku kokkukutsumise tegelik põhjus?
- Millist eesmärki püütakse koosoleku abil saavutada?
- Millal ja kus peaks koosolek toimuma?
- Milline peaks olema päevakord?
- Milline on koosoleku pikkus?

Saata koosoleku kutse koos päevakorra punktidega vanematele 2 nädalat varem e-postile ja meeldetuletus 2-3 päeva varem

2. Koosoleku läbiviimine

Lastevanemate koosoleku viivad läbi rühma õpetajad. Koosoleku alguses valitakse protokollija

Koosoleku käiku võiks kirjeldada järgnevalt:

- Koosoleku avamine (3-5 min)- toimumise põhjuste, reglemendi ja oodatud tulemuste selgitamine.
- Sissejuhatus (kuni 3 min) – hetkeseisu selgitamine, taustinformatsiooni andmine, vajadusel osavõtjate lühike tutvustamine.
- Eelmise koosoleku otsuste ülevaade - regulaarselt toimuvate koosolekute korral.
- Päevakorra ülevaatamine – eelnevalt saadetud e-postile tutvumiseks.
- Küsimused päevakorra täiendamise osas või muude ootuste kohta koosoleku suhtes.
- Päevakorra punktide ettekandmine, arutelu ja otsustamine
- Vastuvõetud otsuste kordamine ja koosoleku lõpetamine

Koosoleku alustamine on väga tähtis ja juba esimesed minutid määravad selle tulemuslikkuse ja üldise meelestatuse ning õhkkonna.

3. Protokollimine

Protokollija paneb kirja kõik arutluse all olevad ideed ilma neid täiendamata ja ümber sõnastamata. Kokkuvõttesse protokollis märgitakse:

- Koosoleku toimumise aeg (algus, lõpp), kuupäev, kuu ja aasta
- Osalejate arv
- Osalejate nimed ja (vajadusel) ametid
- Arutluste teemad
- Vastuvõetud otsused.

Kui protokollis on kirja pandud konfidentsiaalset teave, mille avalikuks tulemine kahjustaks osapooli, määratakse protokollile juurdepääsupiirang.

Protokolli näidis Eliis-is.

38 **Lisa 12**

39 **6-7aastase lapse digipädevused**

Õppe ja kasvatustegevuste tulemusel kuue ja seitsme aastase lapse digipädevused.

SISU LOOME

- Lapsed loovad koos õpetajaga digitaalset sisu, väljendavad end loominguliselt kasutades IKT võimalusi. Meedia projektid, videod, animatsioonid, tekstid, pildid.
- Omab esimesi teadmisi digivahendi juhtimisest ja programmeerimisest
- Oskab kasutada kaasaegseid õppevahendeid nt Bee-Bot, LearnToLearn, tahvelarvutid, Makey-Makey GO, grafoprojektor, projektor, sülearvuti.

SUHTLUS JA KOOSTÖÖ, SISU HALDAMINE

- Lapsed kasutavad e-keskkondi suhtlemaks perekonnaliikmetega (Skype)
- Lapsed kasutavad digivahendeid õpetaja abiga ja koos õpetajaga (fotoaparaat, arvuti, tahvelarvuti)
- Lapsed kasutavad Google otsingumootorit.

PROBLEEMILAHENDUS

- Arendatakse kriitilist mõtlemist ja probleemi lahendamist (Oskab programmeerida Bee-Boti ja oskab luua Bee-Boti aluseid iseseisvalt või koos abiga)
- Laps teab IKT vahendit turvaliselt kasutada. (Turvaliselt internetis, ohutu suhtlemine, kiusamine ja meelelahutuse allalaadimine)